

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ 2008-2009

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ Α.Π.Θ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Θεολογική Σχολή
Τμήμα Θεολογίας
541 42 Θεσσαλονίκη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.auth.gr/theo>

Εικόνα εξωφύλλου: Ο άγιος Λέων. Λεπτομέρεια από τη ζώνη των μαρτύρων,
τέλος 4^{ου}-5^{ου} αι. Θεσσαλονίκη. Άγιος Γεώργιος-Ποτώντα

Επιμέλεια εξωφύλλου: Πάικερια Χατζούλη, Δέκτορας

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών: Πάικερια Χατζούλη, Δέκτορας
Διονύσιος Βαλάνης, Δέκτορας

1. Πρυτανεία

Πρύτανης: *Αναστάσιος Μάυθος*
Αντιπρύτανης: *Αθανασία Τσατοράκου*

Σταύρος Πανάς
Ανδρέας Γιαννακουδάκης

2. Σύγκλητος

Η Σύγκλητος αποτελείται από τον Πρύτανη, τους Αντιπρύτανες, τους Κοσμητορες των Σχολών, τους Προέδρους των Τμημάτων, έναν εκπρόσωπο φοιτητών από κάθε Τμήμα, δύο εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών, έναν εκπρόσωπο του Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Δ.Π.), έναν εκπρόσωπο του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) και έναν εκπρόσωπο του Διοικητικού Προσωπικού.

3. Η Σχολή

Η Σχολή καθύπτιται ένα σύνολο συγγενών επιστημών, έτσι ώστε να εξασφαλιζέται η αναγκαία για την επιστημονική εξέλιξη αλληλεπίδραση τους και ο αναγκαίος για την έρευνα και τη διδασκαλία συντονισμός. Τα όργανα της Σχολής είναι η Κοσμητεία, που απαρτίζεται από τον Κοσμητόρα και τους Προέδρους των Τμημάτων, και η Γενική Συνέλευση, που απαρτίζεται από τις Γενικές Συνελεύσεις των Τμημάτων που ανήκουν σ' αυτή.

4. Τμήμα

Κάθε Τμήμα καθύπτιται το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το Τμήμα έχει την ευθύνη της μεθόδευσης της εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας στο γνωστικό αντικείμενο της επιστήμης που καθύπτιται.

Όργανα του Τμήματος είναι:

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Σ' αυτή συμμετέχει ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη του Δ.Ε.Π., οι εκπρόσωποι των φοιτητών, ίσοι με το 50% των μελών του Δ.Ε.Π., και των μεταπτυχιακών φοιτητών σε ποσοστό 15% του αριθμού των μελών Δ.Ε.Π., οι εκπρόσωποι του Ε.Ε.Δ.Π., του Ε.Τ.Ε.Π. και των μη διδακτόρων βοηθών, επιστημονικών συνεργατών και επιμελητών σε ποσοστό ίσο προς το 5% των μελών Δ.Ε.Π.

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος είναι το κεντρικό όργανο, που χαράζει τη διδακτική και ερευνητική δραστηριότητά του καθώς και το δημοκρατικό έλεγχο της λειτουργίας του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο. Αυτό αποτελείται από τον Πρόεδρο και τον αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος, τους Διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους συμμετέχει ανάλογα με το συζητούμενο θέμα, ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Π. ή του Ε.Τ.Ε.Π.

5. Τομείς

Κάθε Τμήμα χωρίζεται σε Τομείς, οι οποίοι συντονίζουν τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος, που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης.

Όργανα του Τομέα είναι η Γενική Συνέλευση και ο Διευθυντής. Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από το Δ.Ε.Π. του Τομέα και δύο εκπροσώπους των φοιτητών. Ο Τομέας προεδρεύεται από τον Διευθυντή του, που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση του Τομέα και ανήκει σε μια από τις δύο ανώτερες βαθμίδες (Καθηγητής, Αν. Καθηγητής) του Δ.Ε.Π..

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Με το Νόμο-Πλαίσιο 1268/82 η Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης έχει χωριστεί σε δύο Τμήματα:

1. Τμήμα Θεολογίας.
2. Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

Και τα δύο Τμήματα στελεχώθηκαν από το προσωπικό της παλαιάς Σχολής.

Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής: *Ιωάννης Κογκούλης*.

Η Κοσμητεία απαρτίζεται από:

- α) τον Κοσμήτορα, καθηγητή *Ιωάννη Κογκούλη*
 - β) τους Προέδρους των δύο Τμημάτων
 - Τμήματος Θεολογίας: καθηγητή *Πέτρο Βασιλειάδη*
 - Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας: καθηγητή *Χρήστο Οικονόμου*
 - γ) δύο εκπροσώπους των φοιτητών, έναν από κάθε Τμήμα.
- Γραμματείες: *Μαρία Τριανταφυλλίδου-Οικονόμου*
Υπάλληλος Γραμματείας: *Όλγα Κουκουσιούρα*

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Ομότιμοι Καθηγητές του Τμήματος Θεολογίας (κατά χρονολογική σειρά)
Δαριανός Δούκος, Νίκος Ζαχαρόπουλος, Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος, Βασίλειος Ψευτογκάς, Πρόδρομος Ακανθόπουλος, Γρηγόριος Ζιάκας, Γεώργιος Μαντζαρίδης, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Βενζέλος Χριστοφορίδης, Κωνσταντίνος Φράγκος, Ιωάννης Καραβιδόπουλος, Βασίλειος Γιούλιτσης, Απόστολος Γλαβίνας, Ιωάννης Ταρναντίδης, Ιωάννης Γαλάνης, Χρ. Βασιλόπουλος.

**Ι. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

Α. Πρόεδρος Τμήματος	Πέτρος Βασιλείδης
Αναληρωτής Πρόεδρος	Ανέστης Κεσελίδουλος
Β. Διοικητικό Συμβούλιο Τμήματος	
Πρόεδρος	Π. Βασιλείδης
Αν. Πρόεδρος	Αν. Κεσελίδουλος
Διευθυντής Τομέα Α'	Μ. Κωνσταντίνου
Διευθυντής Τομέα Β'	Μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου, Καστέλλου και Βιάννου Ανδρέας Νανάκης
Διευθυντής Τομέα Γ'	Χρ. Στραμούλης
Διευθυντής Τομέα Δ'	Δ. Κοδκουρα
Διευθυντής Τομέα Ε'	Ιω. Πέτρου
Εκπρόσωπος Ε.Ε.ΔΙ.Π.	Αντ. Κυριατζή
Εκπρόσωποι Ε.Τ.Ε.Π.	Αργυρώ Ζαννετή, Αικ. Μηρανιώτου
Εκπρόσωποι φοιτητών	
Εκπρόσωπος μεταπτ. φοιτητών	
Γ. Η Γραμματεία του Τμήματος	
	Στηρίζεται στον πρόφο όροφο του κτιρίου της Σχολής και δέχεται τους φοιτητές την ώρα 12:00 - 13:00 μ.μ. από τις θορίδες. Η Γραμματείας του Τμήματος προοσταται του προσωπικού της Γραμματείας και είναι υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία της. Ενημερώνει τα συλλογικά όργανα και κάθε ενδιαφερόμενο για την ισχύουσα νομοθεσία και τα νομικά και διοικητικά θέματα που προκύπτουν. Η Γραμματεία έχει το παρακάτω προσωπικό:
Γραμματέας:	Ε. Παυλίδου-Βαρνάβα
Υπάλληλοι:	Ε. Καμπόλου-Δήμιου, Α. Τορτσιόης, Γ. Φωτακίδου-Μπενεαβίδου, Υ. Ε.: Γ. Τζήκα
Δ. Μέλη Τακτικής Συνέλευσης Πανεπιστημιακού Έτους 2008-2009	
Πρόεδρος:	Π. Βασιλείδης (Καθηγητής).
Αναληρωτής Πρόεδρος:	Αν. Κεσελίδουλος (Καθηγητής).
Καθηγητές:	Δ. Κατήακης, π. Βασιλείος Καλλιμακράνης, Ι. Κογκούλης, Μ. Κωνσταντίνου, Γ. Μαρτζέδου, Ανδρέας Νανάκης, μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου, Καστέλλου και Βιάννου, Ι. Πέτρου, Α. Σίδου, Δ. Τσελεγγίδης.

Αναληρωτές Καθηγητές: Δ. Κοδκουρα, Ι. Μούρτζιος, Π. Παχής, Π. Σκαλοτής, Χρυσ. Στραμούλης.

Εκπαιδευτικοί Καθηγητές: Ε. Αμοιβίδου, Χρ. Αραμπατζής Φ. Ιωαννίδης, Μ. Καζαμία-Τσέρνου, Αν. Κόλιτσιου-Νικήτα, Ν. Μανγιάρος, Ν. Μορίδης, Ν. Παπαγεωργίου, π. Ιωάννης Σκιαδαρείσης.

Δέκτορες: Χ. Ατηατζίδης, Δ. Βαλαής, Ηλ. Ευαγγέλου, Α. Ζιάκα, Ι. Κουρμπιλές, Ν. Κρουσουλοδίδης, Β. Μητροπολίτου-Μούρκα, Ε. Οκονόμου, Ι. Παπαδογιαννάκης*, Χρ. Τσιρώνης*, Στ. Τσιμπανίδης, Π. Υφαντής, Γ. Χατζώδη.

Βοηθοί: Ι. Γρηγορόπουλος, Γ. Ζαχαρόπουλος.

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Αντ. Κυριατζή.

Ε.Τ.Ε.Π.: Α. Ζαννετή, Α. Μηρανιώτου.

Εκπρόσωποι των φοιτητών (19).

Ε. Τομείς του Τμήματος

Από το 1983 (Υπ. Απ. Β1/76) συστάθηκαν και λειτουργούν στο Τμήμα Θεολογίας οι παρακάτω τομείς:

- 1. Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευτολογίας.** Καθίπτει το γλωσσικό αντικείμενο της Παλαιάς Διαθήκης, της Καινής Διαθήκης, της Θρησκαιολογίας και των Κλασικών γλώσσων (Αρχαία Ελληνικά, Εβραϊκά κ.λπ.).
- 2. Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης.** Καθίπτει το γλωσσικό αντικείμενο της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας, της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ελλάδας, της Ιστορίας των Σλαβικών Εκκλησιών, της Εκκλησιαστικής Γραμματείας και της Χριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας.
- 3. Τομέας Δογματικής Θεολογίας.** Καθίπτει το γλωσσικό αντικείμενο της Δογματικής, της Συμβολικής, της Ιστορίας των Δογμάτων, της Οικουμενικής Κίνησης και της Ιστορίας της Φιλοσοφίας.
- 4. Τομέας Διπλωματικής, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης.** Καθίπτει το γλωσσικό αντικείμενο της Ομολητικής, της Λειτουργικής, της Εκκλησιαστικής Μουσικής, της Κατηχητικής, των Παιδαγωγικών, του Κανονικού Δικαίου και της Εισαγωγής στη Θεολογία.

* Από την ημέρα δημοσίευσης ΦΕΚ.

5. **Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας.** Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Ηθικής, της Γενικής Κοινωνιολογίας, της Εισαγωγής στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας, της Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού και της Πομπαντικής.

ΣΤ. Προσωπικό των Τομέων

1. **Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευτολογίας**
Καθηγητές: Πέτρος Βασιλειάδης, Δημήτριος Καϊμάκης, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου.
Αναπληρωτές Καθηγητές: Παναγιώτης Παχής, Ιωάννης Μουρτζιός.
Επικουροι Καθηγητές: Άννα Κόλτσιου - Νικήτα, π. Ιωάννης Σκιαδαρέσης.
Λέκτορες: Χαράλαμπος Αρτζιζίδης, Αγγελική Ζιάκα.
Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Ευάγγελος Αναστασίου
Ε.Τ.Ε.Π.: Νικόλαος Ρόσος.

2. **Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης**
Καθηγητής: Ανδρέας Νανάνης, μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου.

Επικουροι Καθηγητές: Ευαγγελία Αμοιρίδου, Χρήστος Αραμπατζής, Φώτιος Ιωαννίδης, Μαρία Καζαμία-Τσέφνου.

Λέκτορες: Διονύσιος Βαλαής, Ηλίας Ευαγγέλου, Νικόλαος Κρουσουλούδης.
Ελένη Οικονόμου, Ιωάννης Παπαδογιαννάκης, Παναγιώτης Υφαντής, Γλυκερία Χατζούλη.

Βοηθοί: Ιωάννης Γρηγορόπουλος (δ. Θ.), Γεώργιος Ζαχαρόπουλος (δ. Θ.).

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Αντωνία Κυριτζή (δ. Θ.).

Ε.Τ.Ε.Π.: Μαρίνα Ασάνογλου-Βασιλειάδη, Ελισάβετ Καπλάνη, Δημήτρα Μπαζιωτοπούλου-Μαρτζέλου (πτ. Θ.), Αικατερίνη Μπρανιώτου.

3. Τομέας Δογματικής Θεολογίας

Καθηγητές: Γεώργιος Μαρτζέλος, Λάμπρος Σιάσος, Δημήτριος Τσελεγγίδης.
Αν. Καθηγητής: Χρυσόστομος Σταμούλης.

Λέκτορες: Ιωάννης Κουρμπιές, Στυλιανός Τσομπανίδης.

Βοηθός: Δέσποινα Κοντοστεργίου (δ. Θ.).

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Παρασκευή Ροκά.

Ε.Τ.Ε.Π.: Αργυρώ Ζαννεττή.

4. **Τομέας Λατρείας, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης**

Καθηγητής: Ιωάννης Κογκούλης.

Αναπληρωτές Καθηγητές: Δημήτρα Κούκουρα, Παναγιώτης Σκαλτσής.

Επικουρος Καθηγητής: Νικόλαος Μαγγιώρος.

Λέκτορας: Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα.

Ι.Δ.Α.Χ.: Χρυσάνθη Οικονόμου.

5. Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας

Καθηγητές: π. Βασίλειος Καλλιτακιάνης, Ανέστης Κεσελόπουλος, Ιωάννης Πέτρου.

Επικουροι καθηγητές: Νικόλαος Μυρίδης, Νίκη Παπαγεωργίου.

Λέκτορας: Χρήστος Τσιρώνης.

Ε.Τ.Ε.Π.: Ηλίας Καγιάρας, Ιωάννης Μπουζιανός, Αικατερίνη Σπράτου.

Διδάκταλοι Ξένων γλωσσών (Ε.Ε.ΔΙ.Π.): Σοφία Νικολαΐδου-Χατζηβρασιλειάδου (Ιταλικής), Μαρία Μακραντωνάκη (Αγγλικής), Μαρία Πέππα (Γερμανικής).

Ζ. Εργαστήριο Παιδαγωγικής

Διευθύντης: *Ιωάννης Β. Κογκούλης, Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.*

Τηλέφωνα: 2310 996961, 2310 996965

Δραστηριότητες

- Συμβολή στην κάλυψη ερευνητικών και διδακτικών αναγκών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο του Τμήματος σε θέματα Παιδαγωγικής και Πολιτισμού.
- Συμμετοχή στην επιμόρφωση θεολόγων εκπαιδευτικών Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας σε θέματα Παιδαγωγικής και γνωστικών αντικειμένων.
- Ευσαιθητοποίηση σε θέματα διεπιστημονικής (ιστορία, γλώσσα) και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Επιμόρφωση προπτυχιακών, μεταπτυχιακών φοιτητών και θεολόγων καθηγητών στις Νέες Τεχνολογίες.

- Συμμετοχή και συνεργασία με άλλα Εργαστήρια Τμημάτων του Α.Π.Θ. στα πλαίσια ευρύτερου θεματικού δικτύου με τίτλο: Δίκτυο Ανάπτυξης και Εφαρμογών Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (ΔΙΕΤΤΕ).
- Οργάνωση Ημερίδων.
- Παρουσίαση παραχθέντος ηλεκτρονικού υλικού από φοιτητές για τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών με υπολογιστές.

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος Θεολογίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 1268/1982 και τις αποφάσεις των συνεδρίων αρ. 216/15.5.97 και 217/5.6.97, καθορίζει: Ο φοιτητής του Τμήματος, για να αποκτήσει πτυχίο Θεολογίας, πρέπει να παρακολουθήσει συνολικά οσράντα τέσσερα (44) υποχρεωτικά μαθήματα και δεκατέσσερα (14) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, τα οποία κατανέμονται ενδεικτικά σε οκτώ (8) εξάμηνα. Κάθε ώρα διδασκαλίας ή ασκήσεων μαθήματος αντιστοιχεί σε μία διδακτική μονάδα (δ.μ.). Ο ελάχιστος αριθμός διδακτικών μονάδων που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου είναι εκατόν εβδομήντα έξι (176), δηλαδή 134 δ.μ. υποχρεωτικών μαθημάτων και 42 δ.μ. κατ' επιλογήν υποχρεωτικών. Η ξένη γλώσσα δεν υπολογίζεται σε δ.μ., αλλά είναι υποχρεωτική για τη λήψη του πτυχίου και επιλέγεται για τέσσερα (4) εξάμηνα, επί διαδρομής διδασκαλίας. Το ίδιο ισχύει και για την άσκηση Λειτουργικής.

Ο φοιτητής του Τμήματος έχει τη δυνατότητα, σε όλη τη διάρκεια των σπουδών του, να παρακολουθήσει δύο το πολύ μαθήματα άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου. Οι εκδρομές-ασκήσεις συνιστούν πρακτική εκπαίδευση και αντιστοιχούν σε αριθμό δ.μ. στα πλαίσια των μαθημάτων που έχουν ασκήσεις.

Ο χρόνος διάρκειας διδασκαλίας και εξετάσεων, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό Λειτουργίας του Α.Π.Θ. (ΦΕΚ 1099/Β/5.9.2000· απόφαση Υπουργού Παιδείας, αρ. Φ. 1. 231/Β1/425, άρθρο 12, σ. 15764), καθορίζεται ως εξής:

30.09.2008 - 13.01.2009	Χειμερινό εξάμηνο
16.01.2009 - 10.02.2009	εξετάσεις Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου
13.02.2009 - 29.05.2009	εαρινό εξάμηνο
01.06.2009 - 30.06.2009	εξετάσεις Ιουνίου
01.09.2009 - 29.09.2009	εξετάσεις Σεπτεμβρίου

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΞΑΜΗΝΑ**Α' Εξάμηνο**

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS*
1. Αρχαία Ελληνικά (Αν. Κόλτσου-Νικήτα)	3	3	1	5
2. Τα Θρησκευόμενα του Αρχαίου κόσμου (Θρησκευτολογία) (Π. Παχής - Α. Ζιάκα)	3	3		5
3. Εισαγωγή στη Θεολογία (Δ. Κούκουρα)	2	2		4
4. Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη και τη βιβλική εβραϊκή γλώσσα (Μ. Κωνσταντίνου)	4	4		5
5. Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη (Π. Βασιλειάδης)	3	3		5
6. Άσκηση Λειτουργικής (Π. Σκαλτσής)		2	2	
7. Ξένη Γλώσσα				
Σύνολο Δ.Μ.	15			

Β' Εξάμηνο

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Ιστορία και Γραμματεία της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ανδρέας Νανάκης, μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου)	3	3		5
2. Βυζαντινή Αρχαιολογία (Μ. Καζαμία - Τσίρνου)	4	3	1	5
3. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από την ίδρυση της Εκκλησίας μέχρι το σχίσμα (1054) (Ε. Αμοιρίδου)	3	3		5

* European Community Course Credit Transfer System.

Υποχρεωτικά μαθήματα

	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
4. Ιστορία της Φιλοσοφίας (Α. Σιάσος)	3	4		5
5. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική (Ι. Κογκούλης)	4	3	1	5
6. Πληροφορική και Θεολογία (Ν. Μυρίδης)	3	3	1	5
7. Ξένη Γλώσσα		2		
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	26			

Γ' Εξάμηνο

Υποχρεωτικά μαθήματα	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
1. Ερμηνεία Ιστορικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το κείμενο των Ο' (Ι. Μορφτζίος)	2	2		4
2. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από το σχίσμα (1054) μέχρι σήμερα (Δ. Βαλασής)	3	3		5
3. Ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών (Ε. Οικονόμου)	3	3		5
4. Εισαγωγή στην πατερική σκέψη και αγιολογία (Χρ. Αραμπατζής - Φ. Ιωαννίδης - Π. Υφαντής)	4	4		5
5. Γενική Κοινωνιολογία (Ι. Πέτρου - Ν. Παπαγεωργίου) (Ν-Ω) (Α-Μ)	3	3		5
6. Ξένη Γλώσσα		2		
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	21			

Δ' Εξάμηνο		Δ.Μ.	Διό.	Ασκ.	ECTS
Υποχρεωτικά μαθήματα					
1. Εφημερίδα Ποιητικών και Προφητικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το κείμενο των Ο' (Δ. Κατήκτης)	2	2	2	4	
2. Εφημερίδα Συναπτοκλών Ευαγγελίων (π. Ι. Σκιαδαρέσης)	3	3	3	5	
3. Τα σύγγρονα μεγάλα Θρησκευήματα (Π. Παχής - Α. Ζιάκα)	3	3	3	5	
4. Εκκλησιαστική Γραμματολογία και Εφημερίδα Πατέρων (Χρ. Αρφαριτζής)	4	4	4	5	
5. Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατίνους Πατέρες (Φ. Ιωαννίδης)	3	2	2	5	
6. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας (Ν. Παπαγεωργίου)	2	2	2	4	
7. Άσκηση Ομιλητικής - Επικοινωνίας (Δ. Κούκουρα)			1		
8. Ξάνη Γλώσσα Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6				
	Σύνολο Δ.Μ.	23			
Ε' Εξάμηνο					
Υποχρεωτικά μαθήματα					
1. Εφημερίδα Επιστολών του Αποστόλου Παύλου (Χ. Αρφαριτζής)	3	3	3	5	
2. Δογματική Α' Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και πνευματικότητα	3	3	3	5	
(Γ. Μαρτζέλος-Ι. Κουρμπιλές)					

ΣΤ' Εξάμηνο		Δ.Μ.	Διό.	Ασκ.	ECTS
Υποχρεωτικά μαθήματα					
1. Διεθρησκευτικός διάλογος (Π. Βασιλειάδης - Α. Ζιάκα)	2	2	2	4	
2. Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων (Η. Ευαγγέλου)	3	3	3	5	
3. Δογματική Β' Εισαγωγή στη Θεολογική Γνωσιολογία (Γ. Μαρτζέλος-Ι. Κουρμπιλές)	3	3	3	5	
4. Οικουμενική Κίνηση (Δ. Τσελεγγίδης-Στ. Τσομπανίδης)	3	3	3	5	
5. Ομιλητική (Δ. Κούκουρα)	2	2	2	4	
6. Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού (Ι. Πέτρον - Ν. Παπαγεωργίου)	4	4	4	5	
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6				
	Σύνολο Δ.Μ.	23			
Ζ' Εξάμηνο					
Υποχρεωτικά μαθήματα					
1. Εφημερίδα της Ιωαννείου Γραμματείας (π. Ι. Σκιαδαρέσης)	3	3	3	5	
2. Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης (Δ. Κατήκτης)	3	3	3	5	

	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
3. Δογματική Γ'. Έκθεση της Ορθόδοξου Πίστεως (Χρυσ. Σταρούλης)	3	3		5
4. Δογματική Δ'. Συμβολική Θεολογία (Δ. Τσελεγγίδης)	3	3		5
5. Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική (Ι. Κογκούλης)	5	3	2	6
Ασκησι: (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)				
6. Εισαγωγή στην Ηθική (Ν. Παπαγεωργίου)	2	2		4
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	25			

Η' Εξάμηνο

	Δ.Μ.	Διδ.	Ασκ.	ECTS
Υποχρεωτικά μαθήματα				
1. Θεολογία της Καινής Διαθήκης (Π. Βασιλειάδης)	3	3		5
2. Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο (Ν. Μαγγιώρος)	4	4		5
3. Διδακτική του μαθήματος των Θερησκευτικών (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)	5	3	2	6
Ασκησι: (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)				
4. Χριστιανική Ηθική (Α. Κεσελόπουλος - π. Β. Καλιακμάνης)	4	4		5
5. Σημειολογία του σύγχρονου Πολιτισμού (Ι. Πέτρου)	2	2		4
Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά Δύο (2) μαθήματα	6			
Σύνολο Δ.Μ.	24			

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ Α' - Η'

Α' Εξάμηνο

101. Αρχαία Ελληνικά

Ι. Ανθολόγιο κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας

1α. Η.-G. Nesselrath, *Εισαγωγή στην αρχαιολογία, τόμ. Α'*, εκδόσεις Δ. Παπαδήμα, Αθήνα 2003.

1α. Fr. Graf, *Εισαγωγή στην αρχαιολογία, τόμ. Β'*, εκδόσεις Δ. Παπαδήμα, Αθήνα 2003.

II. Ασκησι

1β. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Φιλολόγως ζητούντες. Γλωσσικές απόψεις και όψεις στα κείμενα των Καππαδόκων Πατέρων*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2. P. E. Easterling - B. M. W. Knox, *Ιστορία της αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας*, εκδόσεις Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1999.

(Αν. Κόλτσιου-Νικήτα)

102. Τα Θρησκευόμενα του Αρχαίου Κόσμου (Θρησκευολογία)

Σύντομη επισκόπηση της θρησκείας των προϊστορικών κοινωνιών και των σημερινών απλών και κατά φύση ζώντων λαών («πρωτογόνων»). Γένεση των μεγάλων πολιτισμών. Γένεση, ιστορική εξέλιξη, διδασκαλία, μύθος, λατρεία, ζωή και κοινωνία των θρησκειών του αρχαίου κόσμου. Ιδιαίτερη έμφραση δίνεται στην εξέταση της ιστορίας και του πολιτισμού της αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής θρησκείας, καθώς και των μυστηριακών λατρειών της ελληνορωμαϊκής εποχής.

Εγχειρίδια: 1α. Γρ. Ζιάκα, *Θρησκεία και πολιτισμός των προϊστορικών κοινωνιών και των αρχαίων λαών*, εκδόσεις Κορηγλία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2002.

1β. Π. Παχή, *Ήρωες ερρετής. Γεωργία και πολιτισμός στον αρχαιοελληνικό κόσμο*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

2. W. Braun - R. McCutcheon, *Εγχειρίδιο Θρησκευολογίας*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Παχής - Α. Ζιάκα)

103. Εισαγωγή στη Θεολογία

Εξετάζεται το γνωστικό αντικείμενο της Επιστήμης της Θεολογίας. Η δυνα-

μική και η στατική θεώρηση της. Η χαρακτηριστική και η ακαδημαϊκή Θεολογία. Η θέση της Θεολογίας στο σύγχρονο Πανεπιστήμιο και ο ρόλος της στη διατύπωση αξιών για τις σύγχρονες κοινωνίες.

Εγχειρίδια: 1. Δήμητρα Κούκουρα, *Εισαγωγή στη Θεολογία*, εκδόσεις Κορυφαία Σφρακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Παναγιώτης Τρεμπέλας, *Εγκυκλοπαίδεια της Θεολογίας*, εκδόσεις Σιωτήρ, Θεσσαλονίκη 1964.

(Δ. Κούκουρα)

104. Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη και τη Βιβλική Εβραϊκή Γλώσσα

Στόχος του μαθήματος είναι να ενημερώσει τους φοιτητές: α) για τα πορίσματα της σύγχρονης επιστήμης σε θέματα που σχετίζονται με την ονομασία, τη συγγραφή, τη σύνθεση, την ένταξη στον Κανόνα, το περιεχόμενο και τη θεολογία των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης και β) για την ιστορία, τη γραφή, την ανάγνωση και τα κοριότερα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της εβραϊκής γλώσσας του πρωτοτύπου κειμένου της Π.Δ.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Κατήτακης, *Σύντομη Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη.

1β. Δ. Δούκου - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική Ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Μ. Κωνσταντίνου, *Η αρχαία Βίβλος της Εκκλησίας*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Μ. Κωνσταντίνου)

105. Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη

Ιστορία του χειρογράφου και εντύπου κειμένου της Καινής Διαθήκης. Ιστορία του Κανόνα της. Ιστορικά στοιχεία για το ελληνοιστικό περιβάλλον, στο οποίο αναπτύχθηκε και διαδόθηκε η Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, χαρακτηρισμός, ύψος, τόπος, χρόνος, σκοπός συγγραφής, θεολογικές ιδέες και περιεχόμενο των επιμέρους βιβλίων της Καινής Διαθήκης. Το μήνυμά τους στο σύγχρονο κόσμο.

Εγχειρίδια: 1α. Πέτρος Βασιλειάδης, *Τα λόγια του Ιησού. Το Αρχαιότερο Ευαγγέλιο*, εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα 2005.

1β. Ιωάννης Καραβιδιόπουλος, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Σ. Αυγουρίδης, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδόσεις Τρηγόρης, Αθήνα 1991.

(Π. Βασιλειάδης)

Δοκίηση Λειτουργικής

Εισαγωγή στην ιστορία και τη Θεολογία της θείας Λειτουργίας. Εξέλιξη της θείας Λειτουργίας. Λειτουργικός χρόνος. Εκκλησιαστικό έτος. Μοναχικό και ασπιατικό τυπικό. Οι ακολουθίες του νυχθημέρου. Ανάλυση Λειτουργικών όρων.

Λειτουργικά σκεύη, βιβλία και όργανα. Πρακτική δοκίμηση στο Ναό της Σχολής. Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Φουντούλης, *Λειτουργική Α΄. Εισαγωγή στη Θεία Λειτουργία*, εκδόσεις Ιωάννης Φουντούλης, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Ιωάννης Φουντούλης, *Κείμενα Λειτουργικής Α΄. Ακολουθία του Νυχθημέρου*, εκδόσεις Ιωάννης Φουντούλης, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Π. Αλέξανδρος Σιέμαν, *Η Εκκλησία προσευχόμενη. Εισαγωγή στη Λειτουργική Θεολογία*, εκδόσεις Ακρίτας, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Σκαλιότης)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση - κατανόηση κειμένων με θεολογικό περιεχόμενο στην Αγγλική, όπως βίβλιν Αγίων, ερωτήσεις - απαντήσεις, ερημνεία λέξεων, συνώνυμα - αντώνυμα.

Εγχειρίδια: Μαρία Μακρραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of theological terms, English-Greek, Greek-English, 2nd edition*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, 2000.

Μαρία Μακρραντωνάκη-Φαραζά, *English Theological texts and exercises, Κείμενα και ασκήσεις με αγγλικούς θεολογικούς όρους*, εκδόσεις Π. Πουρναράς 2004.

(Μαρία Μακρραντωνάκη-Φαραζά)

Β' Εξάμηνο

202. Ιστορία και Γραμματεία της Εκκλησίας της Ελλάδος

Ίδρυση και εδραίωση των Εκκλησιών, διαμάχες - αιρέσεις, μοναχισμός, τέχνη, πνευματική κίνηση, διοίκηση.

Εγχειρίδια: 1. Ανδρέας Νανάκης, μητρο. Αρκαλοχωρίου, Κατελλίου και Βιδάνου, *Εκκλησία Εθνηγεγούσα και Εθνική. Μέσα από τη συναξή των Προσβυτέρων και του Ιερού Συνεδρίου της Εκκλησίας της Ελλάδος (1870-1922)*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Ανδρέας Νανάκης, μητρο. Αρκαλοχωρίου, Κατελλίου και Βιδάνου, *Η Εκκλησία και ο Ελευθέριος Βενιζέλος*, εκδόσεις Βάνιας, 2008.

(Ανδρέας Νανάκης, μητρο. Αρκαλοχωρίου, Κατελλίου και Βιδάνου)

203. Βυζαντινή Αρχαιολογία

Εισαγωγή στην τέχνη της παλαιοχριστιανικής, πρωτοβυζαντινής, μεσοβυζαντινής και υστεροβυζαντινής περιόδου. Αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά), γλυπτική, μικροτεχνία, ιστορημένα χειρόγραφα.

Εγχειρίδια: 1α. Μαρία Καζαμία-Τσέρνου, *Ιστορώνας τη «δέηση» στους Βυζαντινούς ναούς της Ελλάδος*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 2003.

1β. Διδακτικές σημειώσεις.

(Μ. Καζαμία-Τσέρνου)

205. Ιστορία της Φιλοσοφίας

Διδάσκεται η αρχαία ελληνική φιλοσοφία από τους Προσωκρατικούς ως τους τελευταίους Πλατωνικούς. Παρουσιάζονται επίσης βασικοί αντιπρόσωποι της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Η διδασκαλία εμπεδώνεται με ανάλυση και ερμηνεία συναφών κειμένων. Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση θεμελιωδών φιλοσοφικών όρων που υιοθετήθηκαν από την ορθόδοξη θεολογική παράδοση και στην υπογράμμιση φιλοσοφικών θέσεων και μεθοδολογικών συμπεριφορών που είναι συμβίβαστες με εκείνες των χριστιανών συγγραφέων. Εκπαιδύονται συλλογικές και προσωπικές σκέψεις επί των αρχαίων πηγών. Παρέχεται υποχρεωτική και προαιρετική βιβλιογραφία.

Εγχειρίδια: 1. Κ. Δ. Γεωργιάδης, *Ιστορία της ελληνικής φιλοσοφίας*, εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2004, (Σύγγραμμα παλαιό).

2. Ν. Μανουσάκης, *Ιστορία της Φιλοσοφίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 2006.

(Λ. Σιάσος)

206. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από την Ίδρυση της Εκκλησίας μέχρι το Σχίσμα (1054)

Η πρώτη περίοδος περιλαμβάνει την ιστορία της αδιαίρετης μέχρι το σχίσμα του 1054 Χριστιανοσύνης. Στο πρώτο μέρος εκτίθεται η ιστορία της Εκκλησίας μέχρι το Μ. Κωνσταντίνο σε τρία κεφάλαια (οι Απόστολοι, οι διωγμοί, οι γνωστικές αιρέσεις) και στο δεύτερο μέρος η ιστορία της Εκκλησίας από το διάταγμα των Μεδιολάνων (313) μέχρι το σχίσμα σε τέσσερα κεφάλαια (η Εκκλησία των αιρέσεων, των σχισμάτων και των συνόδων, η αυτοκρατορική πολιτική στα θέματα της Εκκλησίας, η εικονομαχία, οι σχέσεις του ανατολικού και δυτικού Χριστιανισμού, δηλ. οι σχέσεις Ρώμης - Κωνσταντινούπολης).

Εγχειρίδια: 1. Ιωάν. Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία, τ. Α', (Από την ίδρυση μέχρι το 1054)*, εκδόσεις Επιτεκντρο, Θεσσαλονίκη.

2. Βασ. Στεφανιδής, *Εκκλησιαστική Ιστορία απ' αρχής μέχρι σήμερα*, Αθήνα 1998.

(Ε. Αμοιρίδου)

404. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική

Το περιεχόμενο της διδασκαλίας περισιτρέφεται γύρω από ένα ευρύτατο φάσμα βασικών στοιχείων της Παιδαγωγικής Επιστήμης με κύριους άξονες τον επιστημονικό της χαρακτήρα, το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τα μεθοδολογικά προβλήματα της έρευνας καθώς και τη σχέση της με τις επιστήμες της αγωγής, αλλά και άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες.

Η ιστορική ανασκόπηση κρίνεται απαραίτητη με σαφείς αναφορές στο φαινόμενο της αγωγής, όπως απαντάται σε λαούς και θρησκείες, αλλά και σε ρεύματα ή τάσεις και ιδέες που κυριάρχησαν κατά καιρούς μέχρι τις μέρες μας. Η εξέταση του φαινομένου της αγωγής δεν εξαντλείται εδώ, δεδομένου ότι η μελέτη της σύγχρονης Παιδαγωγικής σε σχέση με τις δυνατότητες, τις προοπτικές, τους σκοπούς, τα μορφωτικά αγαθά, τις μεθόδους, τα μέσα, τους φορείς της, ακόμη και με μορφές άλλων ειδών αγωγής, κάτω από το πρίσμα νέων παιδαγωγικών κοινωνικών προβλημάτων, αναδεικνύουν το ρόλο της αγωγής τόσο για το υποκείμενο της, το μαθητή, όσο και για το δάσκαλο ή καθηγητή και την κοινωνία ευρύτερα. Βασική επιδίωξη μας η επιστημονική και παιδαγωγική κυρίως θεωρία των φοιτητών, στοιχείο απαραίτητο για την εξέλιξη τους και τις προοπτικές τους.

Εγχειρίδια: 1. Ιω. Β. Κογκούλης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, έκδ. Ε', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Δημητρίου Χρ. Χατζηδημού, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Συμβολή στη διήγηση της παιδαγωγικής σκέψης*, έκδ. ΣΤ', εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2007.

(Ι. Κογκούλης)

207. Πληροφορική και Θεολογία

Εισαγωγική παρουσίαση της επιστήμης της Πληροφορικής με έμφαση στη σύνθεση των τεχνικών δομών και στην ανάλυση των αρχών ψηφιακής λογικής που συνθέτουν το πλαίσιο λειτουργίας της. Συνοπτική παράθεση της αρχιτεκτονικής των υπολογιστικών συστημάτων (hardware). Βασικές αρχές

των δικτύων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ). Ο κυβερνοχώρος του δικτύου (Internet). Εισαγωγή στις μεθοδολογίες του προγραμματισμού (software), στα λειτουργικά συστήματα Η/Υ και στις εφαρμογές επεξεργασίας δεδομένων. Παρουσίαση των προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου, οργάνωσης βάσεων δεδομένων και επεξεργασίας εικόνας, καθώς και των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τα προγράμματα αυτά. Ψηφιακά αρχεία και ψηφιακές βιβλιοθήκες. Δημιουργία παρουσιάσεων, μαθημάτων και διαλέξεων με χρήση Η/Υ.

Εφαρμογές της πληροφορικής σε διαδικασίες θεολογικού ενδιαφέροντος: Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (TLG), πληροφορική και Αγία Γραφή (Λεξικά, concordantiae κ.λπ.). Η συμβολή των Η/Υ στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετα-εφαρμογές της ψηφιακής τεχνολογίας στα δεδομένα θεολογικού περιεχομένου. Ορισμός και ποσοτική αξιολόγηση της πληροφορίας. Τεχνολογικά επιτεύγματα αιχμής: τηλεδιάσκεψη, τηλεματική, εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θέματα ηθικής στην κοινωνία των Η/Υ.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυριδής, *Πληροφορία και Πληροφορική I: Η πληροφορία της Παράτηρησις. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυριδής, *Πληροφορία και Πληροφορική II: Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. P. Rechenberg, *Εισαγωγή στην Πληροφορική*, εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2001. (Ν. Μυριδής)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση - κατανόηση κειμένων με θεολογικό περιεχόμενο στην Αγγλικά, όπως επιστολές Οικουμενικού Πατριάρχου, επισκόπων, αιρεσιόφρατα από τα Μηνεία, ερωτήσεις - απαντήσεις, εφημερίδια λέξεων, συνώνυμα - αντώνυμα.

Εγχειρίδια: Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of theological terms, English-Greek, Greek-English, 2nd edition*, Εκδόσεις Π. Πουρναράς, 2000.

Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά, *English theological texts and exercises, Κείμενα και ασκήσεις με αγγλικούς θεολογικούς όρους*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, 2004.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Γ' Εξάμηνο

201. Ερμηνεία Ιστορικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το Κείμενο των Ο'

Το μάθημα προσεγγίζει το κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης με βάση την ερμηνευτική παράδοση της Εκκλησίας μας και τα πορίσματα της νεότερης βιβλικής επιστήμης. Ειδικότερα, μέσα από την ανάδυση βιβλικών περικοπών, εξετάζονται θέματα όπως η προέλευση του σύμματος, η εμφάνιση του κακού στον κόσμο, ο ρόλος του Θεού στην ιστορία της ανθρωπότητας, η σχέση του ανθρώπου με τον Θεό, η διασπορά της ανθρωπότητας πάνω στη γη, η έναρξη της ιερής ιστορίας κ.λπ.

Εγχειρίδια: 1α. Μ. Κωνσταντινίου, *Ρήμα Κυρίου Κραταίου, Αφηρηματικά κείμενα, από την Παλαιά Διαθήκη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 42005.

1β. W. Dietrich (μετ. Ι. Μουρτζιός), *Πρώτες φάσεις της βαιβλικίας στον Βιβλικό Ισραήλ*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Στ. Καλαντζάκη, *Ερμηνεία περικοπών της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999. (Ιω. Μουρτζιός)

302. Ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών

Ο εκπαιδευτικός των Σλάβων αρχίζει με την εισοδο τους στον Χριστιανισμό. Οι ορθόδοξοι Σλάβοι (Ρώσοι, Σέρβοι, Βούλγαροι εκοδόβισθέντες) δέχθηκαν τον Χριστιανισμό και κάθε είδους πολιτιστική επίδραση από το Βυζάντιο. Έτσι, στην ιστορία των Σλαβικών Εκκλησιών παρουσιάζεται πρώτα - πρώτα η ίδρυση τους, στη συνέχεια η εξέλιξη και προσαγωγή τους και τέλος η οριστική διαμόρφωση και συνεπιφορά τους στο χώρο της Ορθόδοξης.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Ταρνανίδης, *Ιστορία των Σλαβικών Ορθόδοξων Εκκλησιών, Τεύχος Α' : Ιστορία της Βουλγαρικής Εκκλησίας, Τεύχος Β' : Ιστορία της Σερβικής Εκκλησίας*, Εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Βλ. Φειδάς, *Εκκλησιαστική ιστορία της Ρωσίας (988-1988)*, εκδόσεις Δημοσλικής Διακονίας, Αθήνα 1997.

1γ. Αντ.-Αμπ. Ταχιάδης, *Πηγές Εκκλησιαστικής ιστορίας των ορθόδοξων Σλάβων*, τ. 1, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2008.

2α. Δ. Γόντης, *Ιστορία των Ορθόδοξων Εκκλησιών Βουλγαρίας και Σερβίας*, εκδόσεις Αριός, Αθήνα 2001.

2β. Χρ. Μπουλάκη-Ζήση, *Ο εκχριστιανισμός των Ρώσων*, Θεσσαλονίκη 1989. (Ε. Οικονόμου)

303. Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία και Αγιολογία

Σκοπός του μαθήματος ως προς το πρώτο μέρος του (Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία) είναι να εισάγει τους φοιτητές στη Χριστιανική Γραμματεία και τις μεθόδους προσέγγισής της.

Το μάθημα εκθέτει τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας των 3 πρώτων αιώνων. Περιγράφεται το ιστορικό πλαίσιο εντός του οποίου ενεργούν και συγγράφουν οι Πατέρες και σημειώνεται ο τρόπος με τον οποίο εκφέρουν το σωτηριολογικό λόγο της Εκκλησίας μέσα στα συγκεκριμένα κοινωνικά και πολιτιστικά δεδομένα της εποχής τους.

Το μάθημα ως προς το δεύτερο μέρος του (Αγιολογία) στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με το γεγονός της αγιότητας, όπως κατανοείται και βιώνεται από την πιστεύουσα κοινότητα. Επιπλέον αναδεικνύει και σχολιάζει αγιολογικά μοντέλα που δεσπόζουν σε κάθε περίοδο της εκκλησιαστικής ιστορίας.

Εγχειρίδια: 1α. Δημ. Τσάμης, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία και Κείμενα της Πατερικής Γραμματείας*.

1β. Δημ. Τσάμης, *Αγιολογία*, Θεσσαλονίκη 2002.

2α. Στ. Παπαδόπουλος, *Πατρολογία Α΄*, Αθήνα 2000.

2β. Π. Πάσχος, *Αγιοι, οι φίλοι του Θεού*, εκδόσεις Αριός, Αθήνα 1997.

3α. Γ. Φλωρόφσκυ, *Οι Ανατολικοί Πατέρες του 4^{ου} αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992.

3β. Δημ. Τσάμης, *Μαρτυρολόγιον του Σινί*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

4α. Αντ. Παπαδόπουλος, *Αγιολογία*, Θεσσαλονίκη.

4β. Ρ. Brown, *Ο κόσμος της ύστερης αρχαιότητας*.

(Χρ. Αραμπατζής - Φ. Ιωαννίδης - Π. Υφαντής)

304. Γενική Κοινωνιολογία

Εισαγωγή στην έννοια της επιστήμης. Ανάλυση των βασικών εννοιών-λειτουργιών της κοινωνικής ζωής. Τυπολογική παρουσίαση των τάσεων που οδήγησαν αρχικά στην προβληματική και προοδευτικά στη γένεση της Επι-

στήμης. Ερμηνεία της κοινωνικής συμπεριφοράς και δράσεως. Προσέγγιση και ανάλυση των προϋποθέσεων-πηγών της Κοινωνιολογίας. Προϊστορία, ιστορία και κλασικοί του κοινωνιολογικού χώρου, εξειδικευμένες προσπτώσεις. Διατάξεις της βασικής επιστήμης. Λειτουργία της ολικής κοινωνίας. Προέλευση, μορφοποιητικές διαδικασίες, εξέλιξη, συλλειτουργία των κοινωνικών θεσμών. Σύγχρονοι κλάδοι και περιεχόμενο. Μέθοδοι και αρχές της κοινωνιολογικής έρευνας.

Εγχειρίδια: 1. Ιω. Πέτρου, *Κοινωνιολογία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Β. Γουόλτσης, *Γενική Κοινωνιολογία*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1997.

3. A. Giddens, *Κοινωνιολογία*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2002.

(Ν. Παπαγεωργίου - Ιω. Πέτρου)

305. Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία: Από το σχίσμα (1054) μέχρι σήμερα

Από τα εκκλησιαστικά γεγονότα, τα οποία διαδραματίστηκαν κατά τη μακρόχρονη περίοδο που εκτείνεται από το σχίσμα των δύο Εκκλησιών (1054) ως τη σύγχρονη εποχή, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα ακόλουθα: οι αποτυχημένες προσπάθειες ένωσης των δύο Εκκλησιών, οι Σταυροφορίες, ο αγώνας των Παπών στη Δύση για την περιβολή και την κυριαρχία, το παπικό σχίσμα, η Μεταρρύθμιση και η Αντιμεταρρύθμιση, οι Σύνοδοι και η οργάνωση της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, οι θρησκευτικές κινήσεις στη Δόση, τα Πατριαρχεία της Ανατολής και οι άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, τα υπολείμματα των αρχαίων ανατολικών Εκκλησιών, η Ορθόδοξη Εκκλησία κάτω από τον οθωμανικό ζυγό, ο μοναχικός βίος, οι αιρέσεις και οι θεολογικές έριδες, οι Σύνοδοι και η οργάνωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος, η Οικουμενική Κίνηση και το Παγκόσμιο Σύμβουλο των Εκκλησιών.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Αναστασίου, *Εκκλησιαστική Ιστορία, Τόμος Β΄ (ΙΑ΄ αι. μέχρι σήμερα)*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη.

1β. Διον. Δ. Βαλαής, *Συμβολή στην Ιστορία των Μητροπόλεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά τον 1^ο αιώνα*, (Αρχαίλου, Τμήβου, Μελενίκου και Σωζοπόλεως), εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

2α. Βασ. Στεφανίδης, *Εκκλησιαστική Ιστορία απ΄ αρχής μέχρι σήμερα*, εκδόσεις Παπαδημητρίου, Θεσσαλονίκη 1998.

2β. Βασ. Σταυρίδης, *Επισκοπική Ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1996.

(Δ. Βαλαής)

Έβες Γιάσσεζ, (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση - κατανόηση κειμένων με θεολογικό περιεχόμενο, όπως η Θεία Λειτουργία - σημασία - τύποι Θ. Λειτουργίας, αποστάγματα βιβλίων σχετικά με το γάμο στην Ορθόδοξη Εκκλησία, με τα πρωτεία της έδρας της Κωνσταντινούπολης στην θεωρία και στην πράξη. Η Κυριακή Προσευχή και το Σύμβολο της Πίστεως.

Εγχειρίδια: Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of Theological Terms, English-Greek, Greek-English, 2nd edition*, Εκδόσεις Π. Πουρναράς, 2000.

Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά, *English Theological Texts and Exercises, Κείμενα και Ασκήσεις με Αγγλικούς θεολογικούς όρους*, Εκδόσεις Π. Πουρναράς, 2004.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Δ' Εξάμηνο

601. Τα Σύγχρονα Μεγάλα Θρησκευήματα

Γένεση, ιστορική εξέλιξη, διδασκαλία, μύθος, λατρεία, ζωή και κοινωνία των σύγχρονων μεγάλων θρησκευμάτων του κόσμου, δηλαδή των ινδικών (Ινδουισμού, Βουδισμού, Τζαϊνισμού, Σικιχισμού), των κινεζικών (Κομφουκισμού, Ταοισμού) και των ιαπωνικών (Ζιντοϊσμού και ιαπωνικού Βουδισμού). Ειδική αναφορά γίνεται στο Ισλάμ, γένεση, εξέλιξη, κλάδοι, δομή ισλαμικής κοινωνίας. Παρουσίαση βασικών αρχών και θέσεων του Ισλάμ και των άλλων ασιατικών θρησκειών με χρήση σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων.

Εγχειρίδια: 1α. Γρηγόριος Ζιάκας, *Θρησκείες και Πόλιτες της Ασίας (Ινδικά, Βουδιστικά, Κινεζικά, Θιβητικά και Ιαπωνικά Θρησκευήματα)*, Εκδόσεις Κορυθάλια Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη ²2008.

1β. Π. Παχής, *Θρησκείες της Ανατολής*, εκδόσεις Κορυθάλια Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2005.

2. R. McCutcheon, *Κατασκευάζοντας τη θρησκεία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Παχής - Α. Ζιάκας)

301. Ερμηνεία Πουητικών και Προφητικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης από το Κείμενο των Ο'

Το μύθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες. Η ερμηνεία πουητικών βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης περιορίζεται στην ανάδοση ενότητων από το Ψαλτήρι.

Εκτός από τα γενικά εισαγωγικά στους ψαλμούς αναλύεται και ένας τουλάχιστον ψαλμός από κάθε λογοτεχνικό είδος. Στη δεύτερη ενότητα γίνεται προσπάθεια να προσεγγίσουμε το θέμα της ιουδαϊκής εσχολογίας, όπως αυτή παρουσιάζεται στους Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτριος Καϊμάκης, *Ψαλμώ τω Θεώ μου. Υπόμνημα σε εκλεκτούς Ψαλμούς*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δημήτριος Καϊμάκης, *Η ημέρα Κυρίου στους Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Σ. Αγουρίδη, *Ερμηνευτική των ιερών κειμένων*, εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα ³2002.

(Α. Καϊμάκης)

401. Ερμηνεία Συνοπτικών Ευαγγελίων

Ερμηνευτική ανάδοση του κατά Μάρκον Ευαγγελίου σε συνδυασμό με τις παράλληλες δηγήσεις των συνοπτικών Ευαγγελίων Μαρθαίου και Λουκά. Η θεολογία των συνοπτικών ευαγγελιστών με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα όπως: εσχολογία (Βασίλεια του Θεού), Χριστολογία (Υιός του ανθρώπου, Χριστός, Υιός του Θεού κ.λπ.), πνευματολογία, εκκλησιολογία, ιεραποστολή. Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Καραβιδόπουλος, *Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιο*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη ²2006.

1β. Σ. Αγουρίδη, Μαρθαίος ο Ευαγγελιστής, εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα 2000.

2. Δ. Τρακατέλλης, *Εξουσία και πάθος*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1983.

(π. Ιω. Σκιαδαρέσης)

403. Εκκλησιαστική Γραμματολογία και Ερμηνεία Πατέρων

Το μύθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη εξετάζεται ο βίος και η διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας και των εκκλησιαστικών συγγραφέων ενώ στη δεύτερη επιχειρείται η ιστορικο-φιλολογική και θεολογική ανάδοση και επεξεργασία των έργων τους.

Ο κάθε συγγραφέας ή πατέρας της Εκκλησίας τοποθετείται στο ευρύτερο χωροχρονικό και πνευματικό πλαίσιο και διαπιστώνεται ο τρόπος με τον οποίο αντιδρά προσεταιριστικά ή αντιθετικά σε συγκεκριμένα κοινωνικά, πολιτικά, θεολογικά και εκκλησιαστικά δεδομένα.

Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται το πρόβλημα της ερμηνείας της Χριστιανικής γραμματείας. Παρουσιάζονται οι μέθοδοι ερμηνείας που επέλεξαν

πατέρες και εκκλησιαστικοί συγγραφείς καθώς και τα θέματα που προκύπτουν από τη συνάντηση του πατερικού λόγου με σύγχρονα ζητήματα.

Σκοπός του μαθήματος είναι η μύηση των φοιτητών στη χριστιανική γραμματεία, στις μεθόδους ιστορικοφιλολογικής της προσέγγισης και της ερμηνευτικής της ανάλυσης.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Δαμασκηνός, *Εκδόσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως*.

1β. Γ. Φλορόφσκου, *Οι Βυζαντινοί Πατέρες, τόμοι Α'-Γ'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Χρήστου Παναγιώτης, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία, Τόμος Α'*, εκδόσεις Κυρομάνου, Θεσσαλονίκη 2002.

(Χρ. Αραμπατζής)

402. Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατινούς Πατέρες
Αντικείμενο του μαθήματος είναι η επιστημονική σπουδή των Πατέρων και συγγραφέων της Εκκλησίας (δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στους Λατινούς Πατέρες). Εξετάζονται ιστορικοφιλολογικώς ο βίος και τα συγγράμματα τους από την αποστολική εποχή μέχρι τον ΙΕ' αιώνα.

Εγχειρίδια: 1α. Φώτιος Ιωαννίδης, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία. Συγγραφείς και Πατέρες της Δύσης (Β' - Στ' αι.)*, Τόμοι Α' και Β', Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Δ. Τσάμης, *Ανθολόγιο Εκκλησιαστικών Κειμένων*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2. M. Von Albrecht, *Ιστορία Ρωμαϊκής Λογοτεχνίας, τόμος Β'*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2002.

(Φ. Ιωαννίδης)

405. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας

Σχέσεις θρησκείας και κοινωνίας. Το πρόβλημα της προελεύσεως και της λειτουργίας του θρησκευτικού φαινομένου. Θεωρίες για τη γένεση της θρησκείας. Η κοινωνιολογική προσέγγιση του θρησκευτικού φαινομένου. Θρησκεία και εναλλασσόμενες κοινωνικές μεταβλητές. Θρησκευτικές πεποιθήσεις και κοινωνική οργάνωση. Το κοινωνικό περιεχόμενο της θρησκευτικής ζωής. Ιστορία και τάσεις της Κοινωνιολογίας της θρησκείας. Γένεση και λειτουργία των θρησκευτικών θεσμών.

Εγχειρίδια: 1α. Βασίλειος Γιούλτσης, *Κοινωνιολογία της Θρησκείας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Daniele Hervieu-Léger, Jean-Paul Willaime: *Κοινωνικές Θεωρίες και θρησκεία*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2005.

2. Θ. Λιποβάτς - Β. Γεωργιάδου, *Θρησκείες και πολιτική στη νεωτερικότητα*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2002

(Ν. Παπαγεωργίου)

Άσκηση Ομιλητικής - Επικοινωνίας

Περλαρβάνει κριτική προσέγγιση κηρυγμάτων και μεθοδολογική ανάλυση βασισμένη στις αρχές της επικοινωνίας.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτρα Κούκουρα, *Μεθοδολογική Προσέγγιση Ομιλητικών Κειμένων. Λόγοι επισκόπων*.

1β. Ιωάννης Φουντούλης, *Ομιλητική*, Θεσσαλονίκη 1998.

2. Ε. Θεοδώρου, *Μαθήματα εκκλησιαστικής Ρητορικής ή Ομιλητικής*, Αθήνα 1988.

(Δ. Κούκουρα)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά)

Αγγλικά: Ανάγνωση - ερμηνεία λέξεων - συνώνυμα-αντώνυμα, μετάφραση αποσπασμάτων της Καινής Διαθήκης, της Αποκάλυψης ερωτήσεις - απαντήσεις.

Εγχειρίδια: Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά, *Glossary of Theological Terms, English-Greek, Greek-English, 2nd edition*, Εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά, *English Theological Texts and Exercises. Κείμενα και Ασκήσεις με αγγλικούς θεολογικούς όρους, PART II*, Εκδόσεις Υψηρσίας Δημοσευματών Α.Π.Θ.

(Μαρία Μακραντωνάκη-Φαραζά)

Ε' Εξάμηνο

501. Ερμηνεία Επιστολών του Αποστόλου Παύλου

Εισαγωγή στη δομή και το θεολογικό και κοινωνικό υπόβαθρο των παύλειων επιστολών. Ερμηνεία αποσπασμάτων από τις επιστολές του απ. Παύλου και κυρίως των Α' και Β' προς Θεσσαλονικείς. Σύντομη παρουσίαση των θέσεων του Παύλου για τη χριστολογία, σωτηριολογία, εκκλησιολογία, εσχολογία και την ανθρωπολογία. Επίσης θα γίνει αναφορά στις κοινωνιολογικές απόψεις του αποστόλου (λογεία), στην ευχαριστιακή θεολογία και στη σχέση του Παύλου με τον ιουδαϊσμό.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλειάδης, *Παύλος: Τομές στη Θεολογία του Α΄*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Ι. Γαλιάνης, *Α΄ και Β΄ επιστολές του Αποστόλου Παύλου προς Θεσσαλονικείς* εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Χρ. Καρακώλης, *Αμαρτία, Βαπτισμα, χάρις (Ρωμ. 6,1-14)* εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

(Χ. Αητριτζίδης)

502. Δογματική Α΄. Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και Πνευματικότητας

Ιστορία της μορφολογικής ανατύξεως των ορθόδοξων δογμάτων από τη βιβλική τους διατύπωση μέχρι την πιο αναπτυγμένη εκκλησιαστική τους μορφή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται κυρίως στο Τριαδικό και το Χριστολογικό δόγμα. Η εξέταση της μορφολογικής ανατύξεως των δογμάτων αυτών γίνεται σε στενή σχέση με την Ορθόδοξη πνευματική εμπειρία και ζωή.

Εγχειρίδια: 1α. Γεώργιος Μαρτζέλος, *Χριστολογία του Βασιλείου Σελουκείας και η οικουμενική σημασία της*, Θεσσαλονίκη.

1β. Ιω. Κουρεμπελές, *Ρωμανός Μελαβόδου θεολογική Δόξα (Σύγχρονη ιστορικο-δογματική άποψη και ποιητική Θεολογία)*, Θεσσαλονίκη 2003, (Σύγγραμμα παλαιό).

2α. Α. Παπαδόπουλος, *Θέματα ιστορίας δογμάτων*, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1994.

2β. Ιω. Καλογήρου, *Ιστορία δογμάτων*, τόμος Α΄, Β΄, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992, 1993.

(Ι. Κουρεμπελές)

505. Εισαγωγή στην Ποιμαντική

Περί μεθοδολογίας της ποιμαντικής στην εκκλησιαστική παράδοση. Βασικές συντεταγμένες του ποιμαντικού έργου. Η θεία οικονομία ως βάση της ποιμαντικής. Θεραπευτική ποιμαντική. Ακρίβεια και οικονομία στην Εκκλησία. Ο μυστηριακός χαρακτήρας της ποιμαντικής και οι οικουμενικές της διαστάσεις.

Εγχειρίδια: 1α. π. Βασιλείος Καλλιμακιδάνης, *Μεθοδολογικά πρότερα της Ποιμαντικής*, *Δεντλιο ζωννύμειοι, Ι*, εκδόσεις Μυγδόνα, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. π. Βασιλείος Καλλιμακιδάνης, *Ο εκκλησιαστικός χαρακτήρας της Ποιμαντικής*, *Δεντλιο ζωννύμειοι ΙΙ*, Θεσσαλονίκη, 2005.

2. ΔΔ. Σταυρόπουλος, *Επιτήρημη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδόσεις Αρμός, Θεσσαλονίκη 1997. (Άσκηση Ποιμαντικής).

(π. Β. Καλλιμακιδάνης)

503. Λειτουργική

Ιστορία και Θεολογία της Χριστιανικής Λατρείας. Η έννοια των όρων Λειτουργία, Λειτουργική, Λαρεία, Τελετουργική, Λειτουργική Θεολογία και Θεολογία της Λατρείας. Η λειτουργική προσευχή ως αντικείμενο της Χριστιανικής Λατρείας. Ο άνθρωπος ως λειτουργικό ον, ο βιβλικός, δογματικός, κοινωνικός και κοσμικός χαρακτήρας της θείας Λατρείας. Πηγές της Λειτουργικής. Λειτουργική Εφημευστική. Λειτουργικοί τύποι της Ανατολής και της Δύσεως. Η θεία Λειτουργία. Οι απαρχές της θείας Ευχαριστίας. Η ευχαριστιακή ενότητα κλήρου και λαού. Ευχαριστιακή εκκλησιολογία. Λειτουργική και πνευματική ζωή. Λειτουργία και κόσμος. Η εξέλιξη και διαμόρφωση της θείας Λειτουργίας. Ερημεία της θείας Λειτουργίας με βάση τα λειτουργικά υπομνήματα. Ανάδοση των Λειτουργιών Αποστολικών Διατάγών, αποστόλου Μάρκου, Ιακώβου, Αρρενίων, Ρωμάκης. Σύγχρονα λειτουργικά προβλήματα και δυνατότητες λειτουργικής ανανέωσης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος είναι αναγκαία η συμμετοχή των φοιτητών τόσο στις εκπαιδευτικές ασκήσεις σε Μητροπόλεις και ενορίες της Ελλάδος, για τη μελέτη της λειτουργικής τους ζωής, όσο και στην εβδομαδιαία λατρευτική ούναξη στο ναό της Σχολής.

Εγχειρίδια: 1α. Παναγιώτης Σκαλότης, *Λειτουργικές Μελέτες*, Τόμοι Α΄ - Β΄, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999, 2006.

1β. Ιωάννης Φουντούλης, *Κείμενα Λειτουργικής*, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Γ. Φιλίας, *Παράδοση και εξέλιξη στη Λαρεία της Εκκλησίας*, εκδόσεις Τρηγόρη, Αθήνα 2006.

(Π. Σκαλότης)

504. Ποιμαντική Θεολογία

Παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις, οι στόχοι και οι άξονες της Ποιμαντικής Θεολογίας με βάση τη βιβλική και πατερική μας παράδοση.

Εγχειρίδια: 1α. Ανέστης Κεσελόπουλος, *Προτάσεις Ποιμαντικής Θεολογίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Ανέστης Κεσελόπουλος, *Η Λειτουργική Παράδοση στον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

2. Β. Θεριός, *Ποιμάνοντες μετ' επιστήμης*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1996.
 3. Αρ. Βαριάς, *Περιβαρητικότητα και Εκκλησία*, εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2006.
 4. Αδ. Αγουσιτίδης, *Ποιμένας και θεραπευτής*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 1999.
- Άσκηση Ποιμαντικής

(Αν. Κεσελόπουλος)

ΣΤ' Εξάμηνο

605. Διαθρησκευτικός Διάλογος

Α' ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ - ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Εισαγωγή στην επιστήμη της ιεραποστολής. Η αλλαγή παραδείγματος στην ιστορία της χριστιανικής ιεραποστολής. Το ορθόδοξο παράδειγμα. Η θεολογική θεμελίωση της ιεραποστολής. Κριτήρια αυθεντικότητας της χριστιανικής ιεραποστολής (διαφορά ορθόδοξης και μη ορθόδοξης ιεραποστολής). Ο οικουμενικός χαρακτήρας της χριστιανικής ιεραποστολής (Η κοινή χριστιανική μαρτυρία). Ευαγγέλιο και πολιτισμός. Ο ευχαριστιακός χαρακτήρας της ιεραποστολής (Η χριστιανική μαρτυρία ως μετά-λειτουργία). Η κοινωνική και κοσμική διάσταση της χριστιανικής μαρτυρίας. Η μαρτυρία, της Εκκλησίας κατά τη μετανεωτερικότητα.

Β' ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γνωριμία των βασικών αρχών της διαθρησκευτικής εκπαίδευσης για τη διεξαγωγή ορθού και εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ του χριστιανισμού και των σύγχρονων μεγάλων παγκόσμιων θρησκειών. Σημεία σύγκλισης και απόκλισης των αρχών των μεγάλων θρησκειών προς τις θεμελιώδεις αρχές της χριστιανικής διδασκαλίας για την αλληλοκατανόηση και την ειρηνική συνύπαρξη των λαών. Ο διαχρονικός διάλογος μεταξύ Ανατολικής Χριστιανικής Εκκλησίας και Ισλάμ. Διαθρησκευτική εκπαίδευση, διαθρησκευτικός διάλογος, παγκόσμιες πρωτοβουλίες, πρωτοβουλίες των Θεολογικών Σχολών Θεσσαλονίκης και Αθηνών, της Εκκλησίας της Ελλάδος και των Πρεσβυτεριών Πατριαρχείων, συνέδρια διαθρησκευτικού διαλόγου.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλειάδης, *Ενότητα και μαρτυρία*, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Γρ. Ζιάκας, *Θρησκευολογικά Μελετήματα*, Τόμος Α', εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Π. Βασιλειάδης, *Μετανεωτερικότητα και Εκκλησία*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2002.

(Π. Βασιλειάδης - Α. Ζιάκας)

602. Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων

Η ολαβική εκκλησιαστική γραμματεία στα πρώτα χρόνια (από τον 9^ο αιώνα) αποτελεί πιστή αντιγραφή και μετάφραση της βυζαντινής εκκλησιαστικής γραμματείας. Παρόλλαγα και η γενικότερη ολαβική γραμματεία και φιλολογία επηρεάζεται από την ελληνική σκέψη και τις κατά καιρούς μεταβολές στον ιδεολογικό και πνευματικό χώρο του Βυζαντίου. Αυτή η εξέλιξη της ολαβικής γραμματείας, από την εφεύρεση της ολαβικής γραφής μέχρι τα υστεροβυζαντινά χρόνια, παρουσιάζεται με κείμενα και σχόλια, αποτυπώνοντας έτσι και την πνευματική εξάρτηση του Σλαβικού κόσμου από το προηγμένο Βυζάντιο.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Ταρνανιδής, *Σελίδες από την Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων*. Θεσσαλονίκη 2004.

2. Κων. Νιχωρίτης, *Παλαιολαβική και εκκλησιαστική ολαβονική γλώσσα και γραμματική*, εκδόσεις Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2004.

(Η. Ευσταγγέλου)

603. Δογματική Β' Εισαγωγή στη Θεολογική Γνωσιολογία

Πρόκειται για την εξέταση των γνωσιολογικών προϋποθέσεων της Ορθόδοξης δογματικής διδασκαλίας σε συνάρτηση με τη σχολαστική και γενικότερα τη δοτική θεολογία και παράδοση.

Εγχειρίδια: 1α. Γ. Μαρτζέλος, *Ορθόδοξο δόγμα και θεολογικός προβληματισμός Α', Β', Γ', Δ'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1993, 2000, 2007.

1β. Γ. Μαρτζέλος, *Ουσία και Ενέργεια του Θεού κατά τον Μ. Βασίλειο*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Ν. Ματσούκας, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία Α': Εισαγωγή στην Θεολογική Γνωσιολογία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1985.

(Γ. Μαρτζέλος)

606. Οικουμενική Κίνηση

Ιστορική και θεολογική θεμελίωση των σύγχρονων συναντήσεων και τάσεων που παρατηρούνται μεταξύ των Εκκλησιών της Οικουμενικής Κίνησης. Δίνεται έμφαση όχι μόνο στις δραστηριότητες του Π.Σ.Ε. αλλά και στην ιστορική διαδρομή του εκκλησιαστικού φαινομένου της οικουμενικής παρούσας του Χριστιανισμού.

Εγχειρίδια: 1α. Νίκος Ματσούκας, *Οικουμενική Κίνηση. Ιστορία - Θεολογία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Στυλιανός Τοσμπανίδης, *Η Διακήρυξη «Dominus Iesus» και η οικουμενική σπριασία της. Από το οικουμενικό άνωγμα στην εκκλησιολογική αποκλειστικότητα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

2α. Β. Σταυρίδης - Ευαγ. Βαρέλλα, *Ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως* (Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών - Ανάλεκτα Βλατάδων - Αρ. 47), Θεσσαλονίκη 1996.

2β. Απ. Νικολαΐδης, *Οι οικουμενικές περιπέτειες του Χριστιανισμού*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2008.

(Στ. Τοσμπανίδης)

604. Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού

Εισαγωγή. Κοινωνιολογική θεωρία και θρησκεία. Από τις απαρχές του Χριστιανισμού στη σύγχρονη πραγματικότητα. Το φαινόμενο της εκκοσμικευσης και η ευρωπαϊκή κουλτούρα. Κοινωνική ηθική, κοινωνικά προβλήματα, κοινωνική αλλαγή και Χριστιανισμός, Χριστιανισμός και πολιτική, η οικονομία και το πρόβλημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, τα οικογενειακά προβλήματα, Γυναικεία και Χριστιανισμός, κοινωνική μέριμνα και φροντίδα. Εμπειρική έρευνα της θρησκείας.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Πέτρος, *Χριστιανισμός και Κοινωνία*, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Γ. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Ιω. Πέτρος - Ν. Παπαγεωργίου)

607. Ομιλητική

Παρουσιάζεται η διαχρονική επικράτηση της Πητροικής Τέχνης στη γενική παιδεία του προχριστιανικού κόσμου, η παντοδυναμία της κατά τους πρώτους Χριστιανικούς χρόνους και η τοποθέτηση των Πατέρων του 4^{ου} αιώνα απέναντι στα προστάγματα της. Συζητείται η αποσία ομιλητικών εγχειριδίων κατά τους Βυζαντινούς χρόνους, η τάση να μιμούνται οι μεταγενέστεροι ομιλητές τα παλαιότερα πρότυπα και η οδύνη της ελληνόφωνης ρητορικής παράδοσης με τη λατινόφωνη κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Επίσης παρουσιάζονται οι δυσχέρες καταπόλησης της λατουργικής γλώσσας, λόγω της παρωχημένης μορφής του γλωσσικού κώδικά της.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτρα Κούκουρα, *Η Πητροική και η Εκκλησιαστική Πητροική. Διαχρονική μελέτη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Δημήτρα Κούκουρα, *Εκκλησία και Γλώσσα - Επικοινωνιακή προσέγγιση*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Παναγιώτης Τρεμιάλας, *Ομιλητική*, εκδόσεις Σωτήρ, Αθήνα 1976.

(Δ. Κούκουρα)

Ζ' Εξάμηνο

706. Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης

Το μάθημα ξεκινά με την έννοια του μονοθεϊσμού και του πολυθεϊσμού έτσι όπως παρουσιάζονται στην Παλαιά Διαθήκη. Ακολουθεί η αποκάλυψη του ονόματος του Θεού στον άνθρωπο και η θεολογία της δημιουργίας. Οι ισορροπικές παραδόσεις αρχαιότερες και νεότερες είναι το επίμενο θέμα. Ακολουθεί μια σειρά από θεολογικές έννοιες και προβληματισμούς: αγγελολογία - δαιμονολογία, η έννοια του νόμου, της πίστης, του Μεσοία, της αμαρτίας. Η θεολογία κλείνει με την εσχολογία στην Παλαιά Διαθήκη και τη θεολογία του ναού.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτριος Καϊμάκης, *Θέματα Παλαιαδιαθηκικής Θεολογίας*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δημήτριος Καϊμάκης, *Ο Νόος του Σολομώντα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. W. Zimmerli, *Επίτομη θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης*, (μετ. Β. Στογιάννου), εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα 2001.

(Δ. Καϊμάκης)

701. Ερμηνεία της Ιωάννειας Γραμματείας

Γενική εισαγωγή στην Ιωάννεια γραμματεία (Ευαγγέλιο, Επιστολές, Αποκάλυψη). Κεντρικές θεολογικές έννοιες του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου και ερμηνεία περικοπών κατ' επιλογήν. Ανάλυση θεματικών αξόνων της Αποκάλυψης. Σύντομη ερμηνεία όλης της Αποκάλυψης.

Εγχειρίδια: 1α. π. Ι. Σκιαδαρέσης, *Ερμηνεία περικοπών Ιωάννειας Γραμματείας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. π. Ι. Σκιαδαρέσης, *Λειτουργικές σκηές στην Αποκάλυψη του Ιωάννη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Σ. Αγουρίδης, *Το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο (τόμοι Α+Β)*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

(π. Ιω. Σκιαδαρέσης)

Τέλος, η σύνδεση του γεγονότος της Κατήχησης και της Χριστιανικής αγωγής με νέα δεδομένα της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως τα μέσα ενημέρωσης, με άλλους τομείς της αγωγής, όπως η διαπολιτισμική αγωγή, η διαθρησκευτική αγωγή, η ειδική αγωγή, σκοπό έχουν να συνθέσουν την ολοκληρωμένη και πραγματική διάτασή της, αλλά και τις προοπτικές και τις δυνατότητες προσφοράς στο σύγχρονο παιδαγωγό.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Κογκούλης, *Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική*, β' έκδοση, εκδόσεις Αδελφών Κοριακίδη, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Κωνσταντίνου Φράγκου, *Εισαγωγή στην Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική*, Τόμος Α', εκδόσεις Αδελφών Κοριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

(Ι. Κογκούλης)

Ασκήσεις: (Ι. Κογκούλης - Β. Μητροπούλου)

703. Δογματική Δ': Συμβολική Θεολογία

Παρουσιάζεται η θεολογία της Ρωμαιοκαθολικής και της Προτεσταντικής Εκκλησίας από την εμφάνισή τους μέχρι σήμερα και παράλληλα αναλύεται η σημασία της θεολογίας των Εκκλησιών αυτών στη διαμόρφωση της πνευματικότητας των πιστών τους.

Σκοπός του μαθήματος είναι να επισημάνει τις δογματικές πλάνες των ετεροδόξων και στη συνέχεια να τις αιτιολογήσει και να τις ερμηνεύσει εντάσσοντάς τες στην όλη ζωή της αντίστοιχης Εκκλησίας. Η γνώση των δογματικών διαφορών και της ζωής της κάθε Εκκλησίας θα δημιουργήσει τη ρεαλιστική βάση για μια σωστή προσέγγιση των Εκκλησιών, στην οποία αποβλέπουν τελικά οι παρεχόμενες γνώσεις.

Εγχειρίδια: 1α. Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Η ικανοποίηση της Θείας Δικαιοσύνης κατά τον Άνσελμο Καντερβούριας. Θεολογική Προσέγγιση από ορθόδοξη άποψη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. Δημήτριος Τσελεγγίδης, *Η Σωτηριολογία του Λουθήρου, Συμβολή στη μελέτη της Θεολογίας του Λουθήρου από Ορθόδοξη άποψη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

2. π. Ιω. Ρωμανίδης, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία της Ορθόδοξης καθολικής Εκκλησίας*, τόμος Α', εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

(Δ. Τσελεγγίδης)

705. Εισαγωγή στην Ηθική

Αναλύονται η έννοια, η μεθοδολογία και η σύγχρονη προβληματική της

702. Δογματική Γ'. Εκθεση της Ορθόδοξης Πίστεως

Ακριβής έκθεση του περιεχομένου της Ορθόδοξης πίστης σε αντιπαράθεση με τη δυτική χριστιανοσύνη. Συνεξετάζονται οι ιστορικοί και πνευματικοί παράγοντες του χώρου όπου διαμορφώθηκε η διατύπωση των δογματικών (πολιτική, φιλοσοφία, τέχνη κ.ά.). Ο άξονας είναι τα δόγματα και τα σύμβολα. Σκοπός του μαθήματος είναι η μύηση των σπουδαστών στην ορθόδοξη πνευματικότητα και στον τρόπο της λόγιας γνώσης του δόγματος.

Εγχειρίδια: 1α. Χρυσόστομος Σταμούλης, *Κάλλος το Άγιον. Προλεγόμενα στη φιλόκαλη αισθητική της Ορθόδοξιας*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2004, (Σύγγραμμα παλατιό).

1β. Νικόλαος Ματσούκας, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία*, Β'. Εκθεση της Ορθόδοξης Πίστεως σε αντιπαράθεση με τη Δυτική Χριστιανοσύνη, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1985.

2α. Δ. Σταυλοάε, *Ο Θεός, ο κόσμος και ο άνθρωπος. Εισαγωγή στην ορθόδοξη δογματική Θεολογία*, εκδόσεις Άρμις, Αθήνα 1990.

2β. Ν. Ματσούκας, *Ιωάννου Δαμασκηνού έκδοσις ακριβής της Ορθόδοξου πίστεως* (κειμένο, μετάφραση, εισαγωγή, σχόλια), εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1989.

(Χρυσ. Σταμούλης)

704. Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική

Το μάθημα περιλαμβάνει δύο ενότητες:

Διδασκαλία που βασίζεται στο σύνολο των 12 κεφαλαίων του σχετικού συγγράμματος.

Προτάσσεται η προσέγγιση και τεκμηρίωση της Κατηχητικής και Χριστιανικής Παιδαγωγικής ως επιστημονικού κλάδου, οι σχέσεις τους με παρεμφερείς επιστημονικούς κλάδους, καθώς και όλο το πλαίσιο προβληματισμών γύρω από το θέμα.

Στη συνέχεια επιχειρείται μια ιστορική ανασκόπηση της Κατηχητικής και της Χριστιανικής Αγωγής από τον βιβλικό ακόμη χώρο μέχρι και τις σημερινές εκφράσεις τους μέσα στο Χριστιανισμό, σε Δύση και Ανατολή, με ιδιαίτερη έμφαση στον ελλαδικό χώρο.

Η μεθοδολογία στην έρευνα, ο σκοπός, το περιεχόμενο, τα μέσα και τα σύγχρονα προβλήματα της επιστήμης - με σαφείς αναφορές στο υποκείμενο της, στους φορείς αλλά και στους θεσμούς που την υπηρετούν - θα συμπληρώσουν τη σαφή εικόνα του αντικείμενου.

Ηθικής. Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο οδηγείται η Ηθική στη διαπίκωση των αξιολογικών κρίσεων της και παρουσιάζεται αναλυτικότερα η σύγχρονη οικολογική κρίση. Σκοπός του μθήματος είναι να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με την προβληματική της Ηθικής και να τους προετοιμάσει για τη Χριστιανική Ηθική. Γίνεται συντομική εξέταση πατερικών κειμένων που αναφέρονται σε βασικά θέματα Χριστιανικής Ηθικής.

Εγχειρίδια: 1α. Γεώργιος Μαντζαριδής, *Χριστιανική Ηθική Ι*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Γεώργιος Μαντζαριδής, *Κείμενα Πατερικής Ηθικής*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Μ. Δραγώνα - Μοναχού, *Σύγχρονη ηθική φιλοσοφία*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1995.

3. Δρ. Νικολαΐδης, *Προβληματισμοί χριστιανικού ήθους*, Αθήνα 2000.
(Αν. Κεσελόπουλος)

Η' Εξάμηνο

801. Θεολογία της Καινής Διαθήκης

Στο μάθημα θα επιχειρηθεί η παρουσίαση βασικών θεολογικών θεμάτων όπως: χριστολογία, πνευματολογία, εκκλησιολογία και ηθικών κοινωνικών θεμάτων όπως: ο γάμος, η δουλεία, η θέση της γυναίκας. Η ανάπτυξη των παραπάνω θα αναφέρεται ξεχωριστά στις επιστολές του Παύλου, στις δευτεροπαύλιες επιστολές, στη διδασκαλία των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων, στα επιφύραδες ευαγγέλια, στις Καθολικές επιστολές και στην Αποκάλυψη.

Εγχειρίδια: 1α. Χ. Αρτιτζίδης, *Η έννοια της δόξης στην παύλεια θεολογία*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2000.

1β. E. Lohse, *Επίτομη Θεολογία της Καινής Διαθήκης* (μετ. Σ. Ανυρπίδη), εκδόσεις Άρτος Ζωής, Αθήνα 2002.

2. I. Γαλάνης, *Βιβλικές Ερμηνευτικές και Θεολογικές Μελέτες*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2001.

(Π. Βασιλείδης - Χ. Αρτιτζίδης)

802. Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Το μάθημα περιλαμβάνει: α) την οργάνωση και τη διοίκηση της Ορθόδοξου Ανατολικής Εκκλησίας γενικά και της Εκκλησίας της Ελλάδος ειδικότερα,

β) την κανονική τέλεση των ιερών μυστηρίων και τις νομοκανονικές τους συνέπειες, γ) τις νομοκανονικές συνέπειες που δημιουργούνται από τα παρεκτροπόμενα μέλη της Εκκλησίας, δ) την οργάνωση και την απονομή της εκκλησιαστικής δικαιοσύνης και ε) την επικοινωνία των μελών της Εκκλησίας με τους ετερόδοξους και τους αλλόθρησκους.

Εγχειρίδια: 1. Πρόδρομος Ακανθόπουλος, *Κώδικας Ιερών Κανόνων και Εκκλησιαστικών Νόμων*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Πρόδρομος Ακανθόπουλος, *Βακτηρία Αρχιερέων*, εκδόσεις Π. Πουρνάρας, Θεσσαλονίκη 2000.

(Ν. Μαγγινάρος)

803. Διδακτική του Μθήματος των Θρησκευτικών

Το μάθημα έχει δύο σκέλη. Στο πρώτο αναπτύσσονται τα εξής θέματα: Το Μάθημα των Θρησκευτικών στην Εκπαίδευση. Οι κύριοι παράγοντες στο Μάθημα των Θρησκευτικών. Οι Βασικές Μεθοδολογικές Προϋποθέσεις Σχεδιασμού του Μ.Θ. Ο Σχεδιασμός, Διάρθρωση και Διεξαγωγή της διδασκαλίας του Μ.Θ. Η Διδασκεία ώλη του Μ.Θ. και μάλλον: Η ιστορική και γραμματολογική ώλη (Ιστορική ώλη, Βιβλική ώλη, Θρηκειολογική ώλη), Η εννοιολογική ώλη στο Μ.Θ., Η εποπτική ώλη, Η Λυρική ώλη, Η Εφαρμογή της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Η αξιολόγηση και η μέτρηση της σχολικής επίδοσης των μαθητών στο Μ.Θ. Η αξιολόγηση της διδασκαλίας στο Μ.Θ. Το δεύτερο σκέλος καλύπτεται από πρακτικές ασκήσεις των δύο ειδών: α) παρακολούθηση και πρακτική διδασκαλιών σε Γυμνάσια και Λύκεια και β) εξέταση των φοιτητών κατά ομάδες μέσα στη Σχολή.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Β. Κογκυλάης, *Διδακτική των Θρησκευτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Χρήστος Βασιλόπουλος, *Σχολική Θρησκευτική Αγωγή*, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Βασίλη Μητροπούλου, *Τε εκπαιδευτικό λογισμικό στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

Δοκίμη: I. Κογκυλάης - Β. Μητροπούλου και ανισοπαρομείτοι Θεολόγοι).
(I. Κογκυλάης - Β. Μητροπούλου)

804. Χριστιανική Ηθική

Παρουσιάζεται ο χαρακτήρας της Χριστιανικής Ηθικής και αναλύονται τα βασικά θέματά της σε τρεις μεγάλες ενότητες. Η πρώτη αναφέρεται στην

κατακόρυφη διάσταση της (σχέσεις ανθρώπου και Θεού), η δεύτερη στην οριζόντια διάσταση της (διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις) και η τρίτη εξετάζει τα βασικά προβλήματα και τις προοπτικές της ανθρώπινης υπάρξεως. Εγχειρίδια: 1. Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική, ΙΙ*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Κ. Κορναράκης, *Η διαλεκτική του φιλοκαλικού ήθους*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2002.

3. Κάλλιστος Ware *Ο ορθόδοξος δρόμος*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 1984.
(Α. Κεσελόπουλος - π. Β. Καλλιακιάνης)

805. Σημειολογία του σύγχρονου πολιτισμού

Α'. Πολιτισμός και κουλτούρα, προϋποθέσεις γένεσης του μοντέρνου πολιτισμού, βασικά χαρακτηριστικά και κοινωνικές τομές του μοντέρνου, μεταμοντέρνο και μεταμοντέρνισμός, παγκοσμιοποίηση και ύστερη νεωτερικότητα, παγκοσμιοποίηση και τοπικοί πολιτισμοί. Ειρήνη, ανθρώπινη ανάπτυξη και υπέρβαση της βίας. Βιοηθική και βιοδίκαιο σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Τέχνη και εκκλησιαστική κοινότητα.

Β'. Η πολυπολιτισμικότητα ως κοινωνικό γεγονός και κοινωνικό αίτημα, πολιτιστικές διακρίσεις, η θεωρία του S. Huntington για τη σύγκρουση των πολιτισμών, θρησκευτικός φονταμενταλισμός, πολιτιστικός πλουραλισμός και σεβασμός του άλλου, θρησκευτική ελευθερία και δημοκρατία.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Πέτρον, *Κοινωνική Θεωρία και σύγχρονος πολιτισμός*.

1β. Ιωάννης Πέτρον, *Πολυπολιτισμικότητα και θρησκευτική ελευθερία*, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Stuart Hall, D. Held, Anthony McGrew, *Η νεωτερικότητα σήμερα. Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτική, Πολιτισμός*, μετάφραση: Θ. Τσακίρης - Β. Τσακίρης εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2003.

(Ι. Πέτρον)

Δ. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οι φοιτητές όλων των εξάμηνων (εξαιρούνται οι νεοεισαχθέντες) μπορούν να δηλώνουν τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Γραμματείας.

Ο αριθμός των επιλεγόμενων μαθημάτων για κάθε εξάμηνο σπουδών είναι μέχρι τρία (3), από τα οποία τα δύο (2) υποχρεωτικά.

Οι φοιτητές που εγγράφονται στο γ' εξάμηνο σπουδών (από κατάταξη ή μετεγγραφή από ΑΕΙ εξωτερικού) δικαιούνται να δηλώνουν μέχρι 4 και οι επί πτυχίω μέχρι 5 μαθήματα για κάθε εξάμηνο (απόφαση Δ. Σ.).

Ο συνολικός αριθμός επιλεγόμενων μαθημάτων για τη λήψη του πτυχίου δεν μπορεί να είναι μικρότερος του δεκατέσσερα (14).

Κάθε ένα από τα επιλεγόμενα μαθήματα πιστώνεται με 3 μονάδες στο σύστημα ECTS (European Community Course Credit Transfer System). Ακολουθεί ο πίνακας των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων των εξαμήνων χειμερινού και εαρινού.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

1. Παιδαγωγική εσχολογία

Το μάθημα αρχίζει με τη μελέτη της προαιχμαλωσιακής εσχολογίας έτσι όπως αυτή παρουσιάζεται στη μελέτη της έννοιας της ημέρας Κυρίου στο προφητικό μήνυμα. Ακολουθεί η εξέλιξη της σκέψης του Ισραήλ που αναφέρεται στην ανάσταση των νεκρών, μια θέση που αναπτύσσεται στον Ισραήλ τη μετααχμεδωσική εποχή.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊμάκης, *Η ημέρα Κυρίου στους προφήτες της Π.Δ.*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δ. Καϊμάκης, *Η ανάσταση των νεκρών στην Παλαιά Διαθήκη*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Χ. Α. Σουβατζόγλου-Νικολαΐδου, *Το ιερό κατίλιτρο στο προφητικό μήνυμα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη.

(Δ. Καϊμάκης)

2. Πατερική ερμηνευτική

Θα διαπραγματευτούμε τον τρόπο με τον οποίο οι πατέρες της εκκλησίας ερμηνεύουν τους ψαλμούς και στη συνέχεια θα προσεγγίσουμε τον τρόπο που ερμηνεύουν την Παλαιά Διαθήκη οι πατέρες της ερήμου μέσα από διάφορα αποσπασματά τους.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊμάκης, *Ψαλμό το θεού μου, υπόμνημα σε εκλεκτούς ψαλμούς εκδόσεις Βάνιας*, Θεσσαλονίκη 2001.

1β. Ιω. Στεφουλής, *Η μελέτη και η ερμηνεία της Παλαιάς Διαθήκης από τους πατέρες της ερήμου*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Ι. Παναγοπούλου, *Η ερμηνεία της Αγίας Γραφής στην Εκκλησία του Πατέρων*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα.

(Δ. Καϊμάκης)

3. Βιβλική Ερμηνευτική

Η επιστήμη της ερμηνευτικής, η ιστορία της ερμηνείας της Αγίας Γραφής και οι σύγχρονες ερμηνευτικές μέθοδοι.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλειάδης, *Βιβλικές Ερμηνευτικές Μελέτες*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη ³2003.

1β. Σ. Αγουρίδη, *Ερμηνευτική των ιερών κειμένων*, εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα ³2002.

2. Σ. Αγουρίδη, *Άραγε γνώσκεις ή αναγνώσκεις*: εκδόσεις Άγιος Ζωής, Αθήνα 1989.

(Π. Βασιλειάδης)

4. Ερμηνεία Προφητικών κειμένων

Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει μια σημαντική στιγμή της ιστορίας της βιβλικής προφητείας. Το προφητικό φαινόμενο που πρωτοεμφανίστηκε στον Ισραήλ τον 10ο π.Χ. αιώνα εισέρχεται με την εμφάνιση του Αμώς ως προφήτη κατά τον 8ο π.Χ. αιώνα στην κλασική του φάση. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα αναλυθούν με βάση την ιστορικοκριτική μέθοδο ερμηνείας 15 συνολικά περικοπές από το έργο του Αμώς που έχουν ως κοινό θέμα τους τη σχέση του Θεού με διάφορους λαούς.

Εγχειρίδια: 1. Μ. Κωνσταντίνου, *Ο προφήτης της δικαιοσύνης. Ερμηνευτική ανάλυση προφητειών από το βιβλίο του Αμώς*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Δ. Καϊμάκης, *Η ημέρα Κυρίου στους προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

(Μ. Κωνσταντίνου)

5. Η Λατρεία του Μίθρα κατά τη διάρκεια των ελληνορωμαϊκών χρόνων

Εγχειρίδια: 1. Λ.Η. Martin, *Οι θρησκείες της ελληνορωμαϊκής εποχής*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

2. W. Burkert, *Μυστηριακές Λατρείες της αρχαιότητας*, εκδόσεις Καρδαμίτσας Αθήνα 1994.

(Π. Παχής)

6. Θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις στον βιβλικό Ισραήλ

Εγχειρίδια: 1. Ι. Μούρτζιος, *Θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις στον βιβλικό Ισραήλ*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

2. Μ. Κωνσταντίνου, *Πηγές της Ιστορίας της Παλαιστίνης*, Θ' π.Χ. αιώνας, εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2005.

(Ι. Μούρτζιος)

7. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Ι

Το μάθημα απευθύνεται σε αρχαρίους και κυρίως σε αλλοδαπούς φοιτητές. Διανέμεται φάκελος υλικού.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

8. Ανθρωπολογία του Αποστόλου Παύλου

Θα μελετηθούν θέσεις του Αποστόλου Παύλου σε κεφαλαιώδη σημεία της παύλειας ανθρωπολογίας με επικέντρωση στο γεγονός του θανάτου, της ανάστασης και αθροιστικής του ανθρώπινου σώματος. Είναι προφανές ότι οι παύλειες αναφορές θα μελετηθούν συγκριτικά προς αντίστοιχες θέσεις του Ιουδαϊσμού, της ελληνικής σκέψης και γενικότερα του περιβαλλοντικού Αποστόλου Παύλου.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Σκιαδαρέσης, *Η δυναμική του σώματος. Ερμηνευτική προσέγγιση του Β' Κορινθίους 5,1-10*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Ι. Σκιαδαρέσης, *Παύλειες μελέτες Α'*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Ι. Καραβιδόπουλος, *Αποστόλου Παύλου επιστολές προς Εφείους, Φιλιππησίους, Κολοσσαείς, Φιλήμονα*, εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992.

(π. Ιω. Σκιαδαρέσης)

9. Το Ισλάμ στα Βαλκάνια και τη σύγχρονη Μέση Ανατολή

Σύγχρονη ιστορική, πολιτική και θρησκευτική ανάλυση και προβληματική γύρω από τις μουσουλμανικές κοινωνίες της Μέσης Ανατολής και τις μουσουλμανικές μειονότητες των Βαλκανίων. Άρθρα, θέσεις και προβληματισμοί της σημερινής έρευνας.

Εγχειρίδια: 1α. Φ. Τσιμπρίδου, Δ. Σταματόπουλος (επιμ.), *Οριενταλισμός στα όρια: από τα οθωμανικά Βαλκάνια στη σύγχρονη Μέση Ανατολή*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2008.

1β. Αγγ. Ζιάκα, *Το σπιτικό Ισλάμ. Οι κοινωνικές και πολιτικές του προεκτάσεις στη Μέση Ανατολή*, εκδόσεις Κορηγλία Σφρακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. D. Shankland, *Ισλάμ και κοινωνία στην Τουρκία*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2003.

(Α. Ζιάκα)

10. Αρχέγονη Θιβητική Θρησκεία και Θιβητικός Βουδισμός

Ο φοιτητής καλείται να κατανοήσει τον ιδιαίτερο κόσμο της Κεντρικής Ασίας και να παρακολουθήσει το φαινόμενο της θρησκευτικής θιβητικής ζωής και εμπειρίας. Παράλληλα με τη θρησκευτική εμπειρία του Θιβέτ ο φοιτητής θα πληροφορηθεί για την ανθρωπογεωγραφία, τον πολιτισμό και την ιδιαίτερη θιβητική κοινωνία. Σε δύο κεφάλαια εξετάζεται η αρχέγονη θιβητική θρησκεία και η σύγχρονη μορφή της που ονομάζεται Βον, οι βασικές αρχές και οι κοινωνικές της προεκτάσεις. Ακολουθεί η παρουσίαση του θιβητικού βουδισμού ή Λαμαϊσμού, η ιστορία του, η ιδιαίτερη και ογκώδης γραμματεία του που αναπτύσσεται από τον 7^ο μ.Χ. αιώνα και έπειτα, η κοινωνία και η διδασκαλία του, καθώς και το ιδιάζον θεοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης του Θιβέτ κάτω από την αυθεντία του Δαλάι Λάμα ως το 1959. Τέλος παρουσιάζονται οι θρησκευτικοπολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις μετά την προσάρτηση της χώρας στην Κίνα έως σήμερα.

Εγχειρίδια: 1. Γρ. Ζιάκα, *Θιβέτ. Αρχέγονη Θρησκεία και Λαμαϊκός Βουδισμός*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

2. F. von Schönborn, *Δαλάι Λάμα*, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2005.
(Α. Ζιάκα)

11. Οι επιστολές του Αποστόλου Παύλου

Οι επιστολές του αποστόλου Παύλου είναι ιδιαίτερα πλούσιες θεματολογικά. Περιέχουν τόσο παραδοσιακό υλικό των πρωτοχριστιανικών κοινοτήτων, που υιοθετεί ο απόστολος Παύλος όσο και διάφορες διδασκαλίες του ίδιου. Σκοπός του μαθήματος είναι, αφού εξεταστεί η παύλεια ή μη καταγωγή των επιστολών αυτών, να ερμηνευτούν ορισμένες περικοπές από τις επιστολές αυτές, ώστε να αναδειχθεί τόσο ο χαρακτήρας τους όσο και η θεολογική τους σημασία.

Εγχειρίδια: 1. Ι. Καραβιδόπουλος, *Αποστόλου Παύλου, Επιστολές προς Εφείους, Φιλιππησίους, Κολοσσαείς, Φιλήμονα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Σ. Αγουρίδης, *Αποστόλου Παύλου, Πρώτη προς Κορινθίους επιστολή*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1982.

(Χ. Ατματζίδης)

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ**

12. Οικουμενικό Πατριαρχείο και Πολιτισμός

Εγχειρίδια: 1. Ανδρ. Νανάκης, *Οικουμενικό Πατριαρχείο Νεώτερα Ιστορικά*, τ. Α'-Β', εκδόσεις University, Θεσσαλονίκη 2000-2004.

2. Δ. Κορησιός, *(μνηροπολίτης Σεβαστείας), Η πατριαρχική και συνεδική Πράξη του 1928, παρακλωδωμένη τρις όροις*, εκδόσεις Φωτομέθεξη, Θεσσαλονίκη 2007.

(Ανδρ. Νανάκης)

13. Μνημειακή Τοπογραφία της Θεσσαλονίκης (Μέρος Α', 4ος-8ος αι.)

Διεξοδική παρουσίαση, με βάση παλαιότερες και νεότερες αρχαιολογικές έρευνες, των ναών της Θεσσαλονίκης από τον 4^ο μέχρι και τον 8^ο αιώνα. Πλασίωση του μαθήματος με προβολές διαφανειών και εποικήμες στα ίδια τα μνημεία.

Εγχειρίδιο: Α. Ξυγγούπουλος, *Μελετήματα χριστιανικής εικονογραφίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

(Μ. Καζαμπιά-Τσιέρονου)

14. Θέματα ερμηνείας της Βυζαντινής Τέχνης (Μέρος Β', 8ος - 15ος αι.)

Εγχειρίδιο: Αντωνοπούλου-Τρεχλή Ζ., *Από την αρχαία ελληνική πόλιν στη βυζαντινή ακουμένην*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2004.

(Μ. Καζαμπιά - Τσιέρονου)

15. Η Μεσαιωνική Δόση

Εγχειρίδια: 1α. J. Le Goff, *Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δόσης*, Θεσσαλονίκη 1993.

1β. Ζαχαρίας Ν. Τσιριπανλής, *Η Μεσαιωνική Δόση (5^{ος} - 15^{ος} αι.)*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

(Φ. Ιωαννίδης)

16. Οι «επιτάφεις λογισμοί» στην ασκητική γραμματεία Ανατολής και Δόσης

Εγχειρίδια: 1. T. Spidlik, *Η πνευματικότητα του Ανατολικού Χριστιανισμού*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

2. Γ. Φλορόφοκι, *Οι βυζαντινοί ασκητικοί και πνευματικοί πατέρες*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992.

(Φ. Ιωαννίδης)

17. Τα Αρεοπαγίτικα συγγράμματα και η πατερική παράδοση

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώριση με τα αρεοπαγίτικα κείμενα και το πνευματικό περιβάλλον του 5^{ου} αιώνα εντός του οποίου έζησε ο άγιος-στος συγγραφέας.

Σε συνδυασμό με τα γραμματολογικά στοιχεία και το παρεχόμενο των Αρεοπαγίτικων συγγραμμάτων εξετάζεται και ο τρόπος με τον οποίο προσέγγισαν ερμηνευτικά τα κείμενα αυτά μεταγενέστεροι πατέρες και εκκλησιαστικοί συγγραφείς. Ειδική αναφορά γίνεται στους Μάξιμο Ομολογητή, Βαράδα Καλαβρό και Γρηγόριο Παλαμά.

Εγχειρίδια: 1α. *Διονύσιος Αρεοπαγίτου συγγράμματα* (Εισαγωγή - Κείμενο - Μετάφραση), εκδόσεις Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. Χ. Αραμπιτζής, *Χριστιανική Γραμματεία*, τόμος Α', εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Π. Χρήστου, *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος Ε', εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2003.

(Χ. Αραμπιτζής)

18. Ο Ερμηνεύς και η ασκητική παράδοση

Στο μάθημα προσεγγίζεται το έργο του μεγαλύτερου και πολυγραφότερου συγγραφέα της πρώτης Εκκλησίας, του Ερμηνή. Τα έργα του προσεγγίζονται μορφολογικά και θεολογικά, συνδέονται με τα πνευματικά ρεύματα της εποχής του και τα προβλήματα που αντιμετωπίξε η Εκκλησία την εποχή του 3^{ου} αιώνα, ενώ ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη δυναμική που προσέδωσε το θεολογικό του υπόστημα στη χριστιανική γραμματεία.

Παρουσιάζεται η επίδρασή του στους μεταγενέστερους συγγραφείς και θεολόγους και εξετάζονται οι λόγοι της καταδίκης των φερόμενων ως απόμειών του από την Ε' Οικουμενική Σύνοδο.

Εγχειρίδια: 1α. Γ. Φλορόφοκι, *Θέματα εκκλησιαστικής ιστορίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

1β. Γ. Φλορόφοκι, *Δημιουργία και απολύτωση*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Π. Χρήστου, *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος Β', εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2003.

(Χρ. Αραμπιτζής)

19. **Μεθοδολογία έρευνας και συγγραφής επιστημονικής μελέτης**
 Παρέχονται στοιχεία Βιβλιοθηκονομίας και Αρχειονομίας, με ιδιαίτερη αναφορά στη Βίβλο και τα θεολογικά βιβλία. Εξετάζονται τα χαρακτηριστικά και τα στάδια της επιστημονικής έρευνας. Εκτίθενται η διαδικασία συγκεντρώσεως και αξιολογήσεως του υλικού, καθώς και η αρχιτεκτονική δομή και σύνταξη της μελέτης.
 Εγχειρίδια: 1α. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, *Εγκώλιον επιστημονικής έρευνας γ' έκδοση*, Αθήνα 1998.
 1β. Θ. Μπέλλας, *Δομή και Γραφή της επιστημονικής εργασίας*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998. (Ν. Κρουσουλίδης)

20. **Τομές και συνέχειες στην Ιστορία της Ρωσικής Θεολογίας**
 Εγχειρίδια: 1α. Γ. Φλορόφοσκι, *Σταθμοί της Ρωσικής Θεολογίας*, Μέρος Α', Θεσσαλονίκη 1986.
 1β. Γ. Μαλιγκούδη, *Ιστορία της Ρωσίας Α' Η Ρωσία του Κιέβου, (9ος αιώνας-1240)*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1999. (Ε. Οικονόμου)

21. **Χριστιανική μνημειακή τοπογραφία Καστοριάς (Ιστορικά στοιχεία, Αρχιτεκτονική, Ζωγραφική, Συλλογή Κειμηλίων Βυζαντινού Μουσείου)**
 Εγχειρίδια: 1α. Ε. Ν. Τσιγαρίδας, *Τοιχογραφίες της περιόδου των Παλαιολόγων σε νισούς της Μακεδονίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.
 1β. Ν. Κ. Μουτσόπουλος, *Εκκλησίες της Καστοριάς, 9^{ης}-12^{ης} αιώνας*, εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1992.
 1γ. Στ. Πελεκανίδης - Μ. Χατζηδάκης, *Καστοριά*, εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα 1984.
 1δ. Ε. Ν. Τσιγαρίδας, *Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς*, εκδόσεις ΤΑΠΑ, Αθήνα 2002. (Πλ. Χατζηρόλη)

22. **Μοναχισμός και Ασκητική Γραμματεία στην Ανατολή και τη Δύση Α' (πρώτη χλιετία)**
 Εγχειρίδια: 1α. Παν. Χρήστου, *Νηπτικά - Ησυχαστικά*, εκδόσεις Κυρομάνος Θεσσαλονίκη 2005.
 1β. Δ. Τοάμης, *Μητερικόν Στ'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Π. Χρήστου, *Εκκλησιαστική Γραμματιολογία Α'*, εκδόσεις Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2005. (Π. Υφαντής)

23. **Αγιολογικά κοινάσματα από τη Λογοτεχνία (η περίπτωση του Ν. Καζαντζάκη και του Φ. Ντισοτογιέφσκι)**
 Εγχειρίδια: 1. Π. Αρ. Υφαντής, «*Ηρώας συνάμα κι άγιος*», *Το αυθωπολογικό ιδεώδες του Νίκου Καζαντζάκη και ο Φραγκίσκος της Ασίζης*, Π.Ε.Κ., Ηράκλειο 2007.
 2. Ν. Μπερδιάνεφ, *Το πνεύμα του Ντισοτογιέφσκι*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999. (Π. Υφαντής)

24. **Το Αυτοκέφαλο των Σλαβικών Εκκλησιών**
 Εγχειρίδια: 1. Ι. Ταρνανίδης, *Θεωρία και πράξη στην ιστορική εξέλιξη του Αυτοκεφάλου των Σλαβικών Εκκλησιών*, Θεσσαλονίκη 2006.
 2. Αθ. Αγγελόπουλος, *Ο κόσμος της Ορθοδοξίας στην Χερσόνησο του Αίμου σήμερα*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1998. (Η. Ευαγγέλου)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

25. **Ορθοδοξία και σύγχρονοι Θεολογικοί διάλογοι**
 Εγχειρίδια: 1α. Γ. Μαρτζέλος, *Ορθοδοξία και σύγχρονοι διάλογοι*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.
 1β. Γ. Μαρτζέλος, *Γένεση και πηγές του όρου της Χαλκηδόνας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1986.
 2. Α. Παπαδόπουλος, *Θεολογικός διάλογος Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών*, Θεσσαλονίκη 1996. (Γ. Μαρτζέλος)

26. **Θεολογία της Χάριτος**
 Εγχειρίδια: 1. Δ. Τσελεγγίδης, *Χάρη και Ελευθέρια κατά την Πατερική Παράδοση του ΙΔ' αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.
 2. Β. J. Hilberath, *Περί Θείας Χάριτος. Η ρωμαιοκαθολική δογματική διάσκαλια περί της Θείας Χάριτος*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006. (Δ. Τσελεγγίδης)

27. Περί Φύσεως (φιλσοσοφική και θεολογική θεώρηση)

Εγχειρίδια: 1α. Α. Σιάτσος, *Η φανέρωση της φύσης*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. ΒΕΠΕΣ, τόμος 4ος, Αθήνα 1955.

2α. Β. Κιάφας, *Περί Φύσεως. Το Β' βιβλίο των Φυσικών*, εκδόσεις Πιόλις, 1999.

2β. ΒΕΠΕΣ, τόμος 4ος, Αθήνα 1955.

(Α. Σιάτσος)

28. Περί Ψυχής (Φιλοσοφική και Θεολογική Θεώρηση)

Εγχειρίδια: 1α. Α. Σιάτσος, *Κί αν το πραγματικό δεν είναι αληθές*, τόμος Α', Αθήνα.

1β. *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος 44 (ΚΕΠΕ), Γρηγόριος Νύσσης, Αθήνα.

2α. Β. Μπετσάκος, *Ψυχή άρα ζωή*, εκδόσεις Άρμος, Αθήνα 2007.

2β. *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος 44 (ΚΕΠΕ), Γρηγόριος Νύσσης, Αθήνα.

(Α. Σιάτσος)

29. Θεολογία και Κινηματογράφος. Το μυστήριο του Χριστού

Εγχειρίδια: 1α. Χρυσόστομος Στραβούλης, *Θεοτικός και Ορθόδοξο Δόγμα*, β' έκδοση, εκδόσεις «Το Παλιμνηστον», Θεσσαλονίκη, 2003.

1β. Χρυσόστομος Στραβούλης, *Καθίλω Αλεξανδρείας Κατά Ανθρωπομορφιστών Εισαγωγή - Σχόλια - Κείμενο*, εκδόσεις «Το Παλιμνηστον», Θεσσαλονίκη 1993.

2α. Α. Ταρκόφσκι, *Μαρτυρολόγιο, Ημερολόγια 1970-1986*, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2006.

2β. Α. Γέφρτις, *Χριστός η χώρα των ζώντων*, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2007. (Χρ. Στραβούλης)

30. Προτεσταντική Θεολογία του 20^{ου} αιώνα

Εγχειρίδια: 1α. Rozino Gibellini, *Η Θεολογία του Εικοστού αιώνα*, Μετάφραση Π. Υφαντής, εκδόσεις Άρμος Ζωής, Αθήνα 2002.

1β. Rudolf Bultmann, *Ιστορία και εσχάτολογία. Η αιωνιότητα ως παρόν*, Μετάφραση: Αλέξανδρος Κοσματόπουλος, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2008.

(Ι. Κουρεμπιλές)

31. Ο Νεογαλκηνδονισμός: Μια «αιρετική Χριστολογία» ή μια οικουμενική παράδοση

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Κουρεμπιλές, *Οικουμενικά παραδείγματα στην Ιστορία της Εκκλησίας*, Τόμος Α', Θεσσαλονίκη 2002.

1β. Ιω. Κουρεμπιλές, *Ο Νεογαλκηνδονισμός: Δογματικό σημείο δογματικής διαίρεσης*, Θεσσαλονίκη 2003.

2α. Ιω. Κουρεμπιλές, *Ρωμανός Μελωδός Θεολογική δόξα (σχηματική ιστορικο-δογματική άποψη και ποιητική Θεολογία)*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006

2β. Ιω. Κουρεμπιλές, *Η ομιλία του Πατριάρχη Πρόκλος «εις την Παύλιαν Θεοτόκον» και η ανάπτυξη του Νεοστόριου*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

(Ι. Κουρεμπιλές)

32. Εκκλησιολογία και Ηθική στο Παγκόσμιο Συμβόλιο Εκκλησιών

Εγχειρίδια: 1. Ιω. Νικολόπουλος, *Οι θέσεις των Ορθόδοξων Εκκλησιών στα κείμενα της Δίμια*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Αντ. Παπαδόπουλος, *Μαρτυρία και διακονία της Ορθόδοξιας σήμερα. Οικουμενικά Ι*, εκδόσεις Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 1983.

(Στ. Τοομπανίδης)

33. Ορθόδοξια και Οικουμένη

Εγχειρίδια: 1α. Νίκος Μαρτσούκας, *Οικουμενική Θεολογία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. π. Γεώργιος Τσέτσιπς, *Οικουμενικά Ανάλεκτα, Συμβολή στην Ιστορία του Παγκοσμίου Συμβολίου Εκκλησιών*, εκδόσεις Τέρτιος, Κατερίνη 1987.

2α. Εμ. Κιάφης, *Η Ορθόδοξια στον κόσμο*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

2β. Δημασκηνός Παπανδρέου, *Λόγος διάλογου. Η Ορθόδοξια ενώπιον της τρίτης χιλιετίας*, εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα 1997.

(Στ. Τοομπανίδης)

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΑΤΡΕΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

34. Το Μάθημα των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαίδευση

Διερευνά τη θέση της θρησκευτικής γενικότερα αγωγής και ειδικότερα του μαθήματος των Θρησκευτικών στην όλη εκπαιδευτική πολιτική που εφαρμόστηκε κατά το πρόοφοτο παρελθόν, τα αναδυτικά προγράμματα του μαθήματος των Θρησκευτικών που ίσχυσαν κατά διαστήματα στη Μέση Εκπαί-

δευση, καθώς και τα διδακτικά βιβλία που χρησιμοποιήθηκαν. Τέλος αοχο-
λείται με το διδακτικό προσωπικό που άμεσα ή έμμεσα υπηρέτησε το μάθη-
μα των Θρησκευτικών.

Εγχειρίδια: 1α. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Το μάθημα των Θρησκευτικών στη
Μέση Εκπαίδευση (1833-1932)*. Συμβολή στην ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαι-
δευσης, εκδ. Β', εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1993.

1β. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Το μάθημα των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαι-
δευση κατά την πενηνταετία 1932-1982 (ιστορικοπαιδαγωγική προσέγγιση και
συμβολή στην ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης)*, εκδ. Β', εκδόσεις Αδελ-
φών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1993.

2α. Ερμανουήλ Π. Περελής, *Στη θρησκευτική αγωγή στην Ελλάδα του 19^{ου}
αιώνα*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1997.

2β. Ιωάννης Β. Τσάγκας, *Η Ορθόδοξη Χριστιανική Αγωγή στο Εκπαιδευτικό
έργο του Ιωάννη Καποδίστρια*, εκδ. Β', εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλο-
νίκη 2001.

(Ι. Κογκούλης)

35. Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και η ομαδοσυνεργατική διδα- σκαλία και μάθηση

Ασχολείται με τη σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και ό,τι αυτό συνεπά-
γεται από κοινωνιολογικής, ψυχολογικής και παιδαγωγικής σκοπιάς. Η εξέ-
ταση της σχολικής τάξης συντελείται κυρίως κάτω από το πρίσμα της λει-
τουργίας της τόσο σε επίπεδο κοινωνικοποίησης όσο και σε επίπεδο διδα-
σκαλίας και μάθησης, και μάλιστα κάτω από το πρίσμα της ομαδοσυνεργα-
τικής της μορφής.

Το ενδιαφέρον εστιάζεται στην εσωτερική λειτουργία της ομάδας, τους
μαθητές και τους δασκάλους ή καθηγητές σε πλήρη αντιστοιχία με τις παι-
δαγωγικές αρχές και την πραγματικότητα στο ελληνικό σχολείο.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Κογκούλης, *Η σχολική τάξη ως κοινωνική ομάδα και
η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη
2004.

2. Κωνσταντίνου Γ. Μπίκου, *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχο-
λική τάξη*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2004.

(Ι. Κογκούλης)

36. Κήρυγμα και Υμνογραφία

Εγχειρίδια: 1. Αλκιβιάδης Καλύβας, *Η Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα στην
Ελληνορθόδοξη Εκκλησία*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

2. Νικόλαου Τομαδάκη, *Βυζαντινή Υμνογραφία και ποίησης*, εκδόσεις Π.
Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1993.

(Δ. Κούκουρα)

37. Υμνολογία και ερμηνεία Λειτουργικών Κειμένων

Εγχειρίδια: 1α. Παναγιώτης Τρεπέλας, *Εκλογή Ελληνικής Ορθόδοξου Υμνο-
γραφίας*, εκδόσεις «Ο Σωτήρ», Αθήνα 2007.

1β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Διορθώσεις και παρατηρήσεις εις το
Τριώδιον*, τόμ. Α'-Β', εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Νικόλαος Β. Τομαδάκης, *Η βυζαντινή Υμνογραφία και ποίησης ήτοι εισα-
γωγή εις την βυζαντινήν φιλολογίαν*, τόμ. δεύτερος, εκδόσεις, Π. Πουρναράς,
Θεσσαλονίκη 1993.

(Π. Σκαλτσής)

38. Εισαγωγή στην Εκκλησιαστική Μουσική

Εγχειρίδια: 1α. Ερμ. Γιαννόπουλος, *Χορμουςίου Χαρτοφύλακος Εισαγωγή εις
το Θεωρητικόν και πρακτικόν της εκκλησιαστικής μουσικής*, εκδόσεις University
Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007.

1β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Μουσικόν Μηνολόγιον Δ', Ε', Στ', εκ-
δόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007.*

2α. Ερμ. Γιαννόπουλος, *Θεωρητικές υπηγήσεις και μουσικές κλίμακες Γρη-
γόριου του πρωτοψάλτου*, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008.

2β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης *Μουσικόν Μηνολόγιον Ζ', Η', Θ', εκδό-
σεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2007.*

(Π. Σκαλτσής)

39. Σχέσεις Εκκλησίας - Πολιτείας κατά την πρώτη βυζαντινή περίοδο

Διερεύνηση των σχέσεων Εκκλησίας και Αυτοκρατορίας κατά την πρώτη
βυζαντινή περίοδο μέσα από την αξιολόγηση των νέων κοινωνικών, πολιτι-
κών και εκκλησιαστικών δεδομένων των αρχών του 4^{ου} αιώνα. Συστηματική
μελέτη των διαδοχικών σταδίων που διέπουν τις σχέσεις Εκκλησίας-Πολι-
τείας κατά την περίοδο πριν από την πρώτη Οικουμενική Σύνοδο. Προσέγ-
γιση της νέας αυτοκρατορικής θρησκευτικής πολιτικής και της αφετηριακής

διαδικασίας μεταμόρφωσης της ειδικολογικής φορητής Πολιτείας σε χριστιανική.

Εγχειρίδια: 1. Νικόλαος Μαγγιάρος, *Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η Δουπιστική έριδα. Συμβολή στη μελέτη των σχέσεων Εκκλησίας - Πολιτείας κατά την Κωνσταντινεια περίοδο*, εκδόσεις Βυζάντιον, Θεσσαλονίκη 2001.

2. Ιω. Καργαγιαννόπουλος, *Το Βυζαντινό κράτος*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2001.

(Ν. Μαγγιάρος)

40. Πηγές και θεσμοί του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου

Χρονολογική και συστηματική παρουσίαση των πηγών του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου. Μελέτη της γένεσης και της εξελικτικής πορείας των πηγών και των θεσμών σε συνάρτηση με το θεσμικό και δικαστικό πλαίσιο της Πολιτείας. Το μάρτυρα αποτελεί εισαγωγή στο Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο.

Εγχειρίδια: 1. Νικόλαος Μαγγιάρος, *Ο Μέγας Κωνσταντίνος και η Δουπιστική έριδα. Συμβολή στη μελέτη των σχέσεων Εκκλησίας - Πολιτείας κατά την Κωνσταντινεια περίοδο*, εκδόσεις Βυζάντιον, Θεσσαλονίκη 2001.

2. Τ. Λουγγής, Ιουστινιανός, Πέτρος Σαββάτιος, *Κωνωνία, Ιδεολογία και Πολιτική τον 6^ο αιώνα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005.

(Ν. Μαγγιάρος)

41. Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στον πολιτιστικό και θρησκευτικό χώρο (Διατηρητικό επεξεργασμένο)

Στόχος του μαθήματος:

Με το μάθημα επιδιώκεται οι φοιτητές/τριες να αποκτήσουν το κατάλληλο υπόβαθρο σε γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν όταν αποφοιτήσουν να ιδρύσουν δική τους επιχείρηση ή να αναπτύξουν ατομικές επιχειρηματικές δραστηριότητες (αυτο-απασχόληση) ή ως εργαζόμενοι σε οικονομικούς οργανισμούς να συμβάλουν στην ανταγωνιστικότητά τους (in-tra-enterpreneurship).

Περιεχόμενο:

(α) Ένα γενικό μέρος με τις βασικές θεματικές ενότητες για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την ίδρυση, λειτουργία και τη διοίκηση μιας επιχείρησης (μικρού ή μεσαίου μεγέθους), (β) Φύλλα εργασίας, ασκήσεις, εφαρμογές (γ) Μελέτες ανάλυσης περιπτώσεων (δ) Σύνδεση με τις επιχειρήσεις (οργάνωση επισκέψεων σε οικονομικούς οργανισμούς).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Εκπαιδευτικό υλικό το οποίο θα διαμορφωθεί από τους διδάσκοντες.

(Αν. Καθηγήτρια Ευγενία Πετρίδου, Επ. Καθηγήτρια Ιορδάνης Φλωροπούλου, Επ. Καθηγήτρια Ελεονώρα Καρασαββίδου, Επ. Καθηγήτρια Χρήστος Νεγκάκης, Επ. Καθηγήτριας Χαράλαμπος Σιαθής, Δέκτορας Εφημονόλλα Πλακογιαννάκη)

(Υπεύθ. Ν. Μαγγιάρος)

42. Διδασκαλία των Θρησκευτικών με νέες τεχνολογίες

Το μάθημα επικεντρώνεται στο πώς οι νέες τεχνολογίες εντάσσονται στην εκπαίδευση και πώς η χρήση των μέσων αυτών διευκολύνει τη διδασκαλία και ενισχύει τη μάθηση. Παρουσιάζονται τρόποι εφαρμογής των υπολογιστών στη σχολική τάξη και διδασκαλίας των Θρησκευτικών με εκπαιδευτικό λογισμικό πολυμέσων. Ποιες αλλαγές φέρνουν στον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας εντός αλλά και εκτός του σχολείου και τι αλλάζει στη διδακτική και στη μαθησιακή διαδικασία. Επιδείξει εκπαιδευτικών λογισμικών και τρόπου χρήσης τους στην τάξη. Σύγχρονες θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας με υπολογιστές. Πλεονεκτήματα - μειονεκτήματα. Ο νέος ρόλος του θεολόγου - καθηγητή και του μαθητή.

Εγχειρίδια: 1. Βασίλική Μητροπολίτου, *Νέες Τεχνολογίες και θρησκευτική αγωγή*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Ανδρέας Κόλλιας, *Οι υπολογιστές στη διδασκαλία και τη μάθηση*, εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.

3. Ε. Ζωντόπουλος, *Νέες Τεχνολογίες και Μέσα Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση* *Κλειδάριθμος*, Αθήνα 2001.

4. Α. Ράπτης, και Α. Ράπτη, *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας*, τόμος Α', Β' εκδόσεις, Αρ. Ράπτης, Αθήνα 2002.

(Β. Μητροπολίτου)

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

43. Φύλο, Ποιότητα, Θρησκεία

Εγχειρίδιο: 1α. Αναστασία Μιμπούνη, *Οι Γυναίκες του Γκρέκο*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Σημειώσεις.

(Ιω. Πέτρου - Ν. Παπαγεωργίου)

44. Χριστιανισμός και Νεοελληνική Λογοτεχνία

Εξετάζεται και αναπτύσσεται η επίδραση του Χριστιανισμού, και μάλιστα της ορθόδοξης παραδόσεως, στη νεοελληνική λογοτεχνία και δίνεται έμφαση στα κείμενα των Παπαδιαμάντη, Μωραϊτίδη, Κόντογλου, Σεφέρη, Πεντζίκη.

Εγχειρίδια: 1. Ανέστης Κεσελόπουλος, *Από τον Παπαδιαμάντη στον Πεντζίκη. Ορθόδοξη Παράδοση και Νεοελληνική Λογοτεχνία*, εκδόσεις «Το Παλίμψηστον», Θεσσαλονίκη 2003.

2. *Νεοελληνική λογοτεχνία*, εκδόσεις Αστήρ, Αθήνα.

3. Ν. Δ. Τριανταφυλλοπούλου, *Δαιμόνιο μεσημβρινό*, εκδόσεις Γρηγόρη Αθήνα.

4. Αν. Κεσελόπουλος, *Η λειτουργική παράδοση, στον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

(Α. Κεσελόπουλος)

45. Θεολογικά ρεύματα της Τουρκοκρατίας

Εγχειρίδια: 1α. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, *Θεολογικά ρεύματα της τουρκοκρατίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Γ. Μαντζαρίδης, *Οδοιπορικό θεολογικής Ανθρωπολογίας*. Άγιον Όρος 2008.

2. G. Podskalsky, *Η ελληνική θεολογία επί τουρκοκρατίας 1453-1821*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2005.

(π. Β. Καλλιακμάνης)

46. Ψηφιακή διατήρηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Βάσεις Δεδομένων - Ψηφιακά αρχεία

Η προοπτική της διανυόμενης εποχής αναδεικνύει τον δυναμικό χώρο της Διατήρησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως ένα πεδίο ιδιαίτερου επιστημονικού και τεχνολογικού ενδιαφέροντος με άμεσες και χρηστικές εφαρμογές. Αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί το πολυπτυχο ερευνητικό και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε παγκόσμιο. Αντικείμενα του μαθήματος:

Α. Τεχνικές ψηφιακής ανάκτησης και διατήρησης έργων.

Β. Ψηφιακές συλλογές.

Γ. Ψηφιακά μουσεία.

Δ. Εισαγωγή στις Βάσεις Δεδομένων.

Ε. Πρόγραμμα Access.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική Ι: Η πληροφοροφία της Παρατήρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική ΙΙ: Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. R. Ramakrishnan - R. Gehrke, *Συστήματα διαχείρισης βάσεων δεδομένων*, εκδόσεις Τζιόλα, Θεσσαλονίκη 2002.

(Ν. Μυρίδης)

47. Ψηφιακή Διαχείριση Πληροφορίας: Σχεδίαση Ιστοσελίδων και Ψηφιακές Εκδόσεις

Το μάθημα αναφέρεται στη διαδικασία και μεθοδολογία παραγωγής κειμένων τόσο με τη συμβατική μορφή εντύπων (διατριβές, περιοδικά, βιβλία, κ.ά.), όσο και με την μορφή του υπερκειμένου (hypertext: ιστοσελίδες e-βιβλία, e-περιοδικά κλπ.) με τα σύγχρονα μέσα και τεχνολογίες. Αναπτύσσεται στη βάση της ακόλουθης διάρθρωσης:

1. Εισαγωγή στην πληροφορία και τη διαχείρισή της.

2. Τεχνικές διαχείρισης πληροφορίας.

3. Αρχές σχεδίασης εντύπων.

4. Υλοποίηση της μορφής εγγράφου: (α) ψηφιακά με χρήση H/Y, (β) ηλεκτρονική δημοσίευση και διακίνηση μέσω διαδικτύου.

5. Σχεδίαση και δημοσίευση ιστοσελίδων.

6. ΕΡΓΑΣΙΑ: εκπόνηση εφαρμοσμένης παραγωγής εντύπου στα πλαίσια του μαθήματος.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική Ι: Η πληροφοροφία της Παρατήρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική ΙΙ: Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Π. Αναστασιάδης, *Στον αιώνα της Πληροφορίας*, εκδόσεις Λιβάνη, Θεσσαλονίκη 2000.

(Ν. Μυρίδης)

ΕΛΛΗΝΟ ΕΣΑΜΗΝΟ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

1. Τα χειρόγραφα του Κουμράν και η εποχή τους

Η ανακάλυψη των χειρογράφων του Κουμράν δημιούργησε μια νέα εποχή και περιοχή στην έρευνα της Παλαιάς Διαθήκης. Στο μέλλον θα μελετηθεί το περιεχόμενο των χειρογράφων, η θεολογία τους καθώς και ο περιβάλλον χώρος την εποχή που ζουν οι Εσσαιοί στην περιοχή. Αυτή η προσέγγιση γίνεται δυνατή κυρίως μέσω της αποκαλυπτικής γραμματείας.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊμάκης, *Τα χειρόγραφα του Κουμράν και η θεολογία τους*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Δ. Καϊμάκης, *Η ιουδαϊκή αποκαλυπτική Γραμματεία και η θεολογία της*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Γ. Γρατσέας - Σ. Αγουρίδης, *Τα χειρόγραφα της Νεκρής Θάλασσας*, εκδόσεις Άγιος Ζαΐης, Αθήνα 2003.

(Δ. Καϊμάκης)

2. Οι θρησκευτικοί θεομοί του αρχαίου Ισραήλ

Το μέλλον θα ασχοληθεί με τη μελέτη των θρησκευτικών θεομών του αρχαίου Ισραήλ. Θα μελετήσουμε τους τόπους λατρείας καθώς και τις γιορτές και λειτουργίες του αρχαίου Ισραήλ με πιο σημαντική την αγγελική λειτουργία του Κουμράν.

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Καϊμάκης, *Οι θεομοί της Παλαιάς Διαθήκης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2000.

1β. Δ. Καϊμάκης, *Τα Ελάχια δεν θα παραχθούν εις τον αιώνα*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Ν. Ολυμπίου, *Το βιβλίο ως χώρος λατρείας στο αρχαίο Ισραήλ*, εκδόσεις Δ. Μαυρομάτη, Αθήνα 1991.

(Δ. Καϊμάκης)

3. Βιβλική και λειτουργική θεολογία

Αγία Γραφή και Ευχαριστία στη σύγχρονη θεολογική προβληματική συ-

μπλέκονται διαλεκτικά, και θα έλεγε κανείς και δυναμικά, ως δύο μεγέθη που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ταυτότητα της χριστιανικής διδασκαλίας. Αν στο παρελθόν κυριαρχούσε η διαλεκτική Αγίας Γραφής - Παράδοσης, αυτό που σήμερα καθορίζει, αλλά και στο άμεσο μέλλον προκείται να καθορίσει οσημαντικά της θεολογικές συζητήσεις είναι η σχέση του πρωτογενούς καταγεγραμμένου λόγου του Θεού (Αγία Γραφή) και της πρωτογενούς εμπειρίας της Εκκλησίας (Ευχαριστία). Μακροεμπνηυστική ανάλυση των ευχαριστιακών, εκκλησιολογικών, πνευματολογικών και εσχολογικών χώρων της Κ.Δ. Το αίτημα της λειτουργικής αναγέννησης. Θεολογικά επιχειρήματα υπέρ και ανασκευή των επιχειρημάτων που κατά καιρούς παρουσάζονται εναντίον της λειτουργικής αναγέννησης.

Εγχειρίδια: 1α. Π. Βασιλειάδης, *Lex orandi. Λειτουργική θεολογία και λειτουργική αναγέννηση*, εκδόσεις Ινδικτος, Αθήνα 2005.

1β. Π. Βασιλειάδης, *Επικαιρα Αγιογραφικά θέματα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

2. Π. Βασιλειάδης, *Τα λόγια του Ιησού. Το αρχαιότερο Ευαγγέλιο*, εκδόσεις Άγιος Ζαΐης, Αθήνα 2005.

(Π. Βασιλειάδης)

4. Βιβλική εβραϊκή γλώσσα

Σκοπός του μέλλοντος είναι η εκμύηση της γλώσσας του πρωτότυπου κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης: Λεξιλόγιο, Γραμματική, Συντακτικό.

Εγχειρίδια: 1. Δ. Δόικος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Μ. Κωνσταντίνου, *Βιβλός και Οργανικά κείμενα*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Μ. Κωνσταντίνου)

5. Το πολιτιστικό περιβάλλον της Βίβλου

Το σύγγραμμα εξετάζει τις κυριότερες πηγές που έχουμε στη διάθεση μας για την ιστορία της Παλαιστίνης.

Εγχειρίδια: 1. Μ. Κωνσταντίνου, *Πηγές της Ιστορίας της Παλαιστίνης*, εκδόσεις Επικεντρο, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Μ. Κωνσταντίνου, *Παλαιά Διαθήκη. Αποκρυπτογραφώντας την παναθρώπινη κληρονομιά*, εκδόσεις Άγιος Ζαΐης, Αθήνα 2008.

(Μ. Κωνσταντίνου)

6. Η αίρεση του «Ορφικού βίου» σε σχέση με τη θρησκευτική «ορθοδοξία» του ολυμπιακού πανθέου

- Εγχειρίδια: 1. Russell McCutcheon, *Κατασκευάζοντας τη Θρησκεία*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2003.
2. L. Martin - P. Pachis, *Hellenization, Empire and Globalization: Lessons from Antiquity*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

(Π. Παχίης)

7. Η δευτερονομιαστική παράδοση και η επίδρασή της στη βιβλική γραμματεία

- Εγχειρίδια: 1. Ι. Μούρτζιος, *Η Παλαιά Διαθήκη. Διάγραμμα περιεχομένου των Ιστορικών Βιβλίων*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1998.
2. Στ. Καλαντζάκης, «*Εν αρχή εποίησεν ο Θεός*». *Ερμηνευτική ανάλυση των περι δημιουργίας διηγήσεων της Γενέσεως*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2001.

(Ιω. Μούρτζιος)

8. Ερμηνεία παλαιοδιαθρηκτικών κειμένων

- Εγχειρίδια: 1. Ι. Μούρτζιος, *Ερμηνευτικές μελέτες στην Παλαιά Διαθήκη*, τόμ. Β', εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.
2. Η. Β. Οκονόμου, *Παράδοσεις Αρχαιολογίας της Παλαιστίνης και Βιβλικής Εσμολογίας*, εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 1985.

(Ιω. Μούρτζιος)

9. Μετάφραση και μεταφραστές στη χριστιανική γραμματεία

- Μεταφράσεις και μεταφραστές της Βίβλου, πατερικών και λειτουργικών κειμένων στις δύο κλασικές γλώσσες (ελληνική και λατινική) από τα χρόνια του Ιερωνύμου ως την άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453), στο πλαίσιο του θεολογικού και πολιτισμικού διαλόγου Ανατολής και Δύσης.
Εγχειρίδια: 1α. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Το κήρυγμα των Πατέρων της Εκκλησίας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Δ. Γούτσου Δ. (επιμ.), *Ο Λόγος της μετάφρασης*, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα Αθήνα 2001.

2. Χρ. Σαλταπήδας, *Μετάφραση και πιστότητα. Το πνεύμα ή το γράμμα*, εκδόσεις Απόστορφος, Κέρκυρα 2000.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

10. Παλαιογραφία και κριτική κειμένων

Σκοπός του μαθήματος είναι: α) να γνωρίσουν οι φοιτητές την ιστορία της χειρόγραφης παράδοσης των κειμένων καθώς και τη μέθοδο και τους μηχανισμούς κριτικής έκδοσης ενός κειμένου και β) να ασκηθούν στην ανάγνωσή χειρογράφων.

Εγχειρίδια: 1α. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Φουλγκεντίον, Προς Πέτρον περί πίστεως editio princeps*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1999.

1β. Ed. Mioni Ed., *Εισήγηση στην Ελληνική Παλαιογραφία* (μετάφρ. Ν.Μ. Παναγιωτάκη), εκδόσεις Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1977.

2. L. D.Reynolds L.D. - Wilson L.D., *Αντιγραφείς και φιλόλογοι. Το ιστορικό της παράδοσης των κλασικών κειμένων* (μετάφρ. Ν. Μ. Παναγιωτάκη), εκδόσεις Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1981.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

11. Απόκρυφα χριστιανικά κείμενα

Θα γίνει γενική παρουσίαση της σύγχρονης προβληματικής για τη σχέση ανάμεσα στην απόκρυφη χριστιανική γραμματεία και την Καινή Διαθήκη. Θα μελετηθούν διηγήσεις των απόκρυφων συγκριτικά προς τις αντίστοιχες της Καινής Διαθήκης. Τέλος θα προβληθεί η επίδραση των Απόκρυφων στη ζωή και την τέχνη της Εκκλησίας και γενικότερα τον πολιτισμό.

Εγχειρίδια: 1α. Ι. Καραβιδόπουλος, *Α' Απόκρυφα χριστιανικά κείμενα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Ι. Καραβιδόπουλος, *Β' Απόκρυφα χριστιανικά κείμενα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

2. Κ. Μποζίνης, *Το Ευαγγέλιο του Νικοδήμου*, εκδόσεις Ζήτηρος, Θεσσαλονίκη.

(π. Ιω. Σκιαδαρέσης)

12. Ο Αριστοτέλης και η ελληνική σκέψη στην Αραβική Παράδοση

Εξετάζεται η ιστορία μεταβίβασης των ελληνικών γραμμάτων στον αραβικό κόσμο και η επίδρασή τους στην πνευματική καρποφορία του «αραβόισλαμικού πολιτισμού» (8^{ος}-13^{ος} αι.). Στο πρώτο μέρος εξετάζεται η ιστορία μεταβίβασης των ελληνικών γραμμάτων στην αραβική παράδοση και η δημιουργία των αραβικών επιστημών· στο δεύτερο διδάσκεται η ιστορία μεταβίβασης των ελληνικών γραμμάτων και του Αριστοτέλη στην αραβόισλαμική παράδοση, ενώ στο τρίτο μέρος εξετάζονται τα ελληνοαραβικά

γλωσσολογία και η ψευδοεπιγράφη αριστοτελική φιλολογία. Το αντικείμενο της τελευταίας ενότητας αφορά στην αξιοποίηση της αριστοτελικής φιλοσοφίας και της ελληνικής σκέψης από τους Άραβες, τη δημιουργία του αραβοϊσλαμικού Αριστοτελισμού, τη γένεση της ισλαμικής φιλοσοφίας, τους φορείς της (al-Kindī, al-Fārābī, Ibn Sīnā, al-Ghazzālī, Ibn Rushd) και τη μετρίβραση του αραβικού αριστοτελισμού στην ευρωπαϊκή σκέψη, κυρίως δια μέσου του Δαβέρτου του Μεγάλου και του Θωμά του Ακινάτιη.

Εγχειρίδια: 1α. Γρ. Ζιάκας, *Τα Ελληνικά Γράμματα και ο Αριστοτελής στην Αραβική Παράδοση*, εκδόσεις Άγρα, Αθήνα 2007.

1β. Γρ. Ζιάκας, *Ισλάμ, Θρησκεία και πολιτεία*, εκδόσεις Κορηλία Σφακιανιάκη, Θεσσαλονίκη ³2007.

2. Δ. Γούτας, *Η αρχαία ελληνική σκέψη στον αραβικό πολιτισμό*, εκδόσεις Περίηλους, Αθήνα 2001.

(Α. Ζιάκας)

13. Επιστολές της Καινής Διαθήκης

Η προς Εβραίους επιστολή, ένα έργο γραμμένο σε ανώτερη κοινή ελληνιστική γλώσσα, κεντρίζει το ενδιαφέρον των ερευνητών τόσο ως προς τη δομή της όσο και ως προς τις ιδέες της. Παρόλα αυτά υπάρχουν διαφορετικές απόψεις και εκτιμήσεις για την αξία της και τη θέση της στον Κανόνα. Σκοπός του μαθήματος είναι μέσα από την ερμηνεία περικοπών της επιστολής να αναδειχθεί η μεγάλη θεολογική αξία της.

Εγχειρίδια: 1α. Γ. Γρατσάς, *Η προς Εβραίους επιστολή*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη ²1999.

1β. Μ. Γκουτζιουδής, *Ιωβηλαίο έτος, Μελέτισεξκ και η προς Εβραίους Επιστολή*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Β. Στρογιάννος, *Πρώτη Επιστολή Πέτρου*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2003.

(Χ. Αητιάτζης)

B. ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

14. **Ιστορία - Θεομορφία της Εκκλησίας Θεσσαλονίκης από τις δημηγώσεις των θαυμάτων του Αγίου Δημητρίου**

Σημειώσεις,

(Α. Νανάκης - Α. Κυριατζή)

15. Αρέσεις και Ορθόδοξη Πίστη κατά την πρώτη χιλιετία

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Μαρτσούκας, *Ορθόδοξη και αίρεση στους εκκλησιαστικούς συγγραφείς του Δ', Ε' και Στ' αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 1992.

1β. Ν. Μαρτσούκας, *Διμακρηνοί Ιωάννου. Κατά Μανγυαίων διάλογος και προς τους διαβαλλόντας της αγίας εκόνας*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 1998.

(Φωτ. Ιωαννίδης)

16. Ιωάννης Βέκκος, Γρηγόριος Παλαμάς, Βησσαρίων Νικαίας και Μάρκος Εφέσου και το ζήτημα του Filioque.

Το ζήτημα της εκπόρευσης του Αγίου Πνεύματος απασχόλησε τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς και πατέρες στο πλαίσιο των συζητήσεων και συνόδων του 13^{ου}, 14^{ου} και 15^{ου} αιώνα. Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις τάσεις που αναπτύχθηκαν εντός της ορθόδοξης εκκλησίας και να εξετασθεί η διδασκαλία των κυριοτέρων εκφραστών τους μέσα από τη συγγραφική τους παραγωγή.

Εγχειρίδια: 1α. Χ. Αραμπατζής, *Ανθολογία των Πατερικών Κειμένων του 14ου-15ου αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Χ. Αραμπατζής, *Η ορθόδοξη αντιρρητική γραμματεία του 13ου αιώνα*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Π. Χρήστου, *Εκκλησιαστική γραμματολογία*, τόμος Β', εκδόσεις Κυρομάνας, Θεσσαλονίκη 2002.

(Χρ. Αραμπατζής)

17. Ο «θεωρητικός Βίος» στην ανατολική χριστιανική παράδοση

Το μάθημα αποσκοπεί στην μύηση των φοιτητών στα έργα των πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων που αναφέρονται στον «θεωρητικό βίο», στην πορεία δηλαδή των αγίων προς τη συνάντηση με τον Θεό και τη μέθεξη των θεοποιών ενεργειών του από τον παρόντα βίο. Το μάθημα επικεντρώνεται στους Καππαδόκες Γρηγόριο Θεολόγο και Γρηγόριο Νύσσης, και στους Εύδριο Πλουτικό, Δίδοδο Φωτικής, Ιωάννη της Κλήμακας και τον Σωμεών τον Νέο Θεολόγο.

Εγχειρίδια: 1α. Τ. Σπιδίλκ, *Η πνευματικότητα του ανατολικού χριστιανισμού*, εκδόσεις Π. Πουρνάρης, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Γρηγορίου Παλαμά συγγράμματα, τόμος Β', εκδόσεις Κυροριάκος Θεσσαλονίκη 1994.

2. Νικηφόρου Καλλιστου Ξανθοπούλου, *Εξήγησις σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου*, Ι. Μ. Νικοπόλεως και Πρεβέζης, Πρέβεζα 1997.

(Χρ. Αραμπατζής)

18. Εισαγωγή στην Εκκλησιαστική Ιστορία της Ελλάδος

Μετά από εισαγωγή στην Ιστορία και την Εκκλησιαστική Ιστορία και τις βιβλικές επιστήμες της, παρουσιάζονται αναλυτικά οι διάφορες πηγές (άρθρα και έμμεσες) της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ελλάδος και παρέχονται στοιχεία κριτικής εκδόσεως κειμένων.

Εγχειρίδια: 1α. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, *Πηγές Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, β' επανέκδοση, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1998.

1β. Χρυσόστ. Παπαδόπουλος (Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), *Η Εκκλησία της Ελλάδος απ' αρχής μέχρι του 1934*, Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2000.

(Ν. Κρουσουλούδης)

19. Σλαβική Αγιολογία

Εγχειρίδιο: Δ. Γόντης, *Ο Όσιος Ιωάννης ο Ριλιώτης, Προλεγόμενα στα μνημολογικά ελληνικά κείμενα*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1997.

(Ελ. Οικονόμου)

20. Χριστιανική μνημειακή τοπογραφία των Πρεσπών (Ιστορικά στοιχεία, Αρχιτεκτονική, Ζωγραφική).

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Κ. Μουτσόπουλος, *Η Βασιλική του Αγίου Αχλλείου στην Πρέσπα. Ένα Μνημείο κιβωτός της τοπικής Ιστορίας*, εκδόσεις Παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1999.

1β. Ν. Κ. Μουτσόπουλος, *Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία της Μακεδονίας. Εκκλησίες του Νομού Φλώρινας*, εκδόσεις Μαλλιάρης Θεσσαλονίκη 2003.

(Γλ. Μ. Χατζούλη)

21. Η πνευματική κίνηση στον υπόδοιλο και τον παροικιακό Ελληνισμό (18^{οο} - 19^{οο} αι.)

Εγχειρίδια: 1α. Διον. Δ. Βαλαΐς, *Πηγές από την πνευματική κίνηση στον υπό-*

δοιλο και τον παροικιακό Ελληνισμό κατά την περίοδο του 18^{οο} - 19^{οο} αι., εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Διον. Δ. Βαλαΐς, *Ανάλεκτα από τη χειρόγραφη παράδοση του Ελληνισμού (17^{οο} - 19^{οο} αι.)*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2006.

2α. Μανουήλ Γεδών, *Η πνευματική κίνηση του Γένους κατά τον ΙΗ' και ΙΘ' αιώνα*, εκδόσεις Ερμής, Αθήνα.

2β. Αικ. Κουμαριανού - Λ. Δρούλια - Ε. Λάιτον, *Το ελληνικό βιβλίο (1476-1830)*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1986.

(Δ. Βαλαΐς)

22. Μοναχισμός και Ασκητική Γραμματεία στην Ανατολή και τη Δύση Β' (Δεύτερη Χιλιετία)

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Τσάμης, *Ανθολόγο εκκλησιαστικών κειμένων. Κείμενα της Λατινικής γραμματείας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2000.

1β. Π. Χρήστου, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία Β'*, εκδόσεις Κυροριάκος Θεσσαλονίκη 2005.

(Π. Υφαντής)

23. Θεοτόκος: εγκώμια υμνολογικά και τέχνη της Θεομητορικής αγιότητας

Εγχειρίδια: 1α. Δ. Τσάμης, *Θεομητορικά θαύματα Α' Β'*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

1β. Α. Κορακίδης, *Τα περί του Ρωμανού του Μελοδού Μελετήματα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς.

2. Δ. Τσάμης, *Θεομητορικών. Ανθολόγια Εκκλησιαστικών κειμένων και εκόνων προς τιμήν της Υπεραγίας Θεοτόκου Μαρίας*, τόμος Α', εκδόσεις Λυδία, Θεσσαλονίκη 1998.

(Π. Υφαντής)

24. Βυζάντιο και Σλάβοι

Εγχειρίδια: 1. D. Obolensky, *Η βυζαντινή κοσμοπολιτεία. Η ανατολική Ευρώπη, 500-1453*, τόμοι Α' Β', εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006.

2. Μ. Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, *Οι βυζαντινοί λαοί κατά τους μέσους χρόνους*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1992.

(Ηλ. Ευαγγέλου)

25. Πτυχές της Κυρilloμεθωδιστικής κληρονομιάς.

- Εγχειρίδια: 1α. Αντ.-Αιμ. Ταχιδός, Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι αρχαιότερες βιογραφίες των Θεσσαλονικέων εκπαιδευτών των Σλάβων, Θεσσαλονίκη 2008.
 1β. Αντ.-Αιμ. Ταχιδός, Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι θεμελιωτές της αρχαίας αλβανικής γραμματικής, εκδόσεις Αρφού Κροιακίδα, Θεσσαλονίκη 1992.
 2α. Αντ.-Αιμ. Ταχιδός, Βυζάντιο, Σλάβοι, Αγίου Όρους. Αναδρομή σε αμοιβαίες σχέσεις και επιδράσεις, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2006.
 2β. Κ. Νιχωρίτης, Οι αγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος. Οι αγώνες και το έργο τους για την ένταξη των Σλάβων στον βυζαντινό πολιτισμό και τα ελληνικά γράμματα, εκδόσεις Ηρόδοτος, Θεσσαλονίκη 2000.

(Ηλ. Ευαγγέλου)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

26. Ορθόδοξο Χριστολογικό Δόγμα και σύγχρονος θεολογικοφιλολοσοφικός προβληματισμός

- Εγχειρίδια: 1. Γεώργιος Μαρτζέλος, *Η Χριστολογία του Βασιλείου Σελενκίας και η Οικουμενική σύνοδος της* εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 2006.
 2. Γ. Μαρτζέλος, *Γένεση και Πηγές του φρου της Χαλκηδόνιας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη.

(Γ. Μαρτζέλος)

27. Θεολογία της εικόνας

- Εγχειρίδια: 1. Δ. Τσελεγγίδης, *Εικονολογικές Μελέτες*, Αλεξανδρουπόλη 2003.
 2. L. Uspensky, (Μετάφραση: Σπ. Μαρίνη), *Η Θεολογία της εικόνας στην Ορθόδοξη Εκκλησία*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1999.

(Δ. Τσελεγγίδης)

28. Ορθόδοξη Θεολογία - Ανώτατη Θεολογική εκπαίδευση σήμερα - Προσανατολισμός της σύγχρονης παιδείας

- Εγχειρίδια: 1. Δ. Τσελεγγίδης, *Ορθόδοξη Θεολογία και Ζωή*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.
 2. Γ. Πατρώνος, *Θεολογία και Ορθόδοξο βίωμα*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1994.
 (Δ. Τσελεγγίδης)

29. Πατέρες και Φιλσοσοφία

- Εγχειρίδια: 1α. Α. Σιάσος, *Αίμα σταφυλής*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα.
 1β. Migne J. P., *Ελληνική Πατρολογία*, τόμ. 29 (ΚΕΙΠΕ), Μέγας Βασίλειος Αθήνα 1989.
 2α. Ν. Μαρσούκας, *Επιστήμη, Φιλσοσοφία και Θεολογία στην Εξαήμερο του Μερίνου Βασιλείου*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1990.
 2β. Ελληνική Πατρολογία, τ. 29 (ΚΕΙΠΕ) Μέγας Βασίλειος, Αθήνα
 (Α. Σιάσος)

30. Νεοελληνική αλλοτριώση

- Εγχειρίδια: 1α. Χρ. Παυναράς, *Ορθόδοξια και Δύση στη Νεώτερη Ελλάδα*, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα.
 1β. Μακρυγιάννης, *Στρατηγού Μακρυγιάννη, Οράματα και θέματα*, εκδόσεις ΜΙΕΤ, Αθήνα 1983.
 2α. Ν. Παναζοπούλου, *Νεοελληνικό κείμενο και ερωματική κοινότητα*, εκδόσεις Παρουσία, Αθήνα 1998.
 2β. Μακρυγιάννης, *Στρατηγού Μακρυγιάννη, Οράματα και θέματα*, εκδόσεις ΜΙΕΤ, Αθήνα 1983.

(Α. Σιάσος)

31. Γέροντας Σωφρόνιος και Νίκος-Γαβριήλ Πεντζίκης. Η Τέχνη της Θεολογίας κι η Θεολογία της Τέχνης

- Εγχειρίδια: 1α. Χρ. Στρατινάκης, *Η γυναίκα του Δατ και η σύγχρονη Θεολογία*, εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα 2008.
 1β. Χρ. Στρατινάκης, *Δοκίμηση αυτοσυμείθησης. Μελέτηματα δογματικής θεολογίας*, εκδόσεις το Παλιμνηστον, Θεσσαλονίκη 2004.
 2α. αρχ. Σωφρόνιος (Ζαχαράωφ), *Οψήμια του Θεού καθώς έστι*, εκδόσεις Ι. Μ. Τριπιδ Στραπού Έσοεξ Αγγλίας 1993.
 2β. Ν. Γ. Πεντζίκης, *Ομιλήματα*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 1992.
 (Χρ. Στρατινάκης)

32. Το ρίσκο του Θεού, ο έρωτας και η σύγχρονη επιστήμη

- Εγχειρίδια: 1α. Χρ. Στρατινάκης, *Έρωτας και Θάνατος. Δοκίμηση για ένα πολιτισμό της απεικαστικής*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2008.
 1β. Χρ. Στρατινάκης, *Φύση και αγάπη και άλλα μελετήματα*, εκδόσεις το Παλιμνηστον, Θεσσαλονίκη 2007.

2α. I. Frigogine, *Το τέλος της βεβαιότητας. Χρόνος, χάος και νόμοι της φύσης* εκδόσεις Κάτοπτρο, Αθήνα 2003.

2β. M. Orlay, *Πραγματεία περί αθεολογίας. Φυσική της Μεταφυσικής*, εκδόσεις Εξάντας - Νήματα, Αθήνα 2006.

(Χρ. Σταμούλης)

33. Θεολογία ωδύνουσα; (Το πρόβλημα της Θεοδικίας και το ερώτημα του Κακού)

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Ματσούκας, *Το Πρόβλημα του Κακού (Δοκίμιο Πατερικής Θεολογίας)*, Θεσσαλονίκη 2002.

1β. I. Δαμασκηνός, *Κατά Μανιχαίων Διάλογος. Προς τους διαβιάλλοντες τας αγίας Εκónιας Λόγοι Τρεις*, Κείμενο - μετάφραση - εισαγωγή - σχόλια Ν. Ματσούκα, Θεσσαλονίκη 1988.

(I. Κουρεμπιές)

34. «Ποιητική Θεολογία». Από τις ομιλίες του Προκλου Κωνσταντινούπολεως στα ποιήματα του Ρωμανού του Μελωδού

Εγχειρίδια: 1α. Ιω. Κουρεμπιές, *Η Ομιλία του Πατριάρχη Πρόκλου «εις την Πατριαν Θεότοκον» και η απάντησή του Νεστορίου*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2004.

1β. αρχ. Αν. Κουστένης, *Ρωμανού Μελωδού Ύμνοι*, Αθήνα 2003.

2α. Α. Α. Κορακίδης, *Τα περί του Ρωμανού του Μελωδού Μελετήματα*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2002.

2β. Α. Α. Κορακίδης, *Ρωμανού του Μελωδού Ύμνος και Λόγος*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1990.

(I. Κουρεμπιές)

35. Παγκοσμιοποίηση: Πρόκληση για την Ορθόδοξη Εκκλησία και την Οικουμενική Κίνηση

Εγχειρίδια: 1. Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Αρχιεπίσκοπος Τυράνων και πάσης Αλβανίας, *Παγκοσμιοτητα και Ορθοδοξία*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2002⁴.

2. π. Εμμανουήλ Κλάψης, *Ορθόδοξες Εκκλησίες σε έναν πληθωριστικό κόσμο. Ένας οικουμενικός διάλογος*, εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2006.

(Στ. Τσομπανίδης)

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

36. Λατρευτική αγωγή στην παιδική και εφηβική ηλικία

Κάθε κατηχητική και χριστιανοπαιδαγωγική λειτουργία, η οποία στοχεύει στην κάλυψη αναγκών των μελών της εκκλησιαστικής κοινότητας, σχετίζεται με τη λατρευτική αγωγή των παιδιών και των εφήβων. Κατά τη διαπραγμάτευση της εν λόγω αγωγής αναφερόμαστε στη θέση των παιδιών και των εφήβων στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας, όπως αυτή καταγράφεται από την ιστορία της, στη θεολογική και χριστιανοπαιδαγωγική θεώρησή της, στο ρόλο της ενορίας, της οικογένειας και του σχολείου, στην πραγμάτωση της λατρευτικής αγωγής και, τέλος, στα προβλήματα και τις δυνατότητες υλοποίησής της.

Εγχειρίδια: 1. Ιωάννης Β. Κογκούλης, *Ο εκκλησιασμός των μαθητών. Συμβολή στη Λατρευτική Αγωγή*, β' έκδοση, εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2002.

2. Εμμανουήλ Π. Περεσλής, *Κατήχηση και παιδεία. Μελετήματα χριστιανικής θρησκευτικής αγωγής*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2003.

(I. Κογκούλης)

37. Εκκλησία και Γυναίκα

Εγχειρίδια: 1. Δήμητρα Κούκουρα, *Η θέση της Γυναίκας στην Ορθόδοξη Εκκλησία και άλλα Μελετήματα Οικουμενικού Προβληματισμού*, εκδόσεις Κορηλία Σφακιανάκη, Θεσσαλονίκη 2005.

2. Δήμητρα Κούκουρα, *Η θέση της γυναίκας εν τη Ορθόδοξω Εκκλησία και τα περί χειροτονίας των γυναικών*, Ρόδος, Ελλάς, 30 Οκτ.-7 Νοεμβρ. 1988, εκδόσεις «Τέρπος», Κατερίνη.

(Δ. Κούκουρα)

38. Ιστορική εξέλιξη και Θεολογία των Μυστηρίων

Εγχειρίδια: 1α. Παναγιώτης Σκαλοτής, *Γάμος και Θεία Λειτουργία. Συμβολή στην Ιστορία και τη Θεολογία της Λατρείας*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 1998.

1β. Νέναντ Μιλόσεβιτς, *Η Θεία Ευχαριστία ως κέντρον Θείας Λατρείας. Η Σύνδεσις των Μυστηρίων μετά της Θείας Ευχαριστίας*, Θεσσαλονίκη, 2005.

2. π. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, *Η Θεολογική μαρτυρία της εκκλησιαστικής λατρείας*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1996.

(Π. Σκαλότης)

39. Θέματα ψαλτικής τέχνης

Εγχειρίδια: 1α. Ειμμανουήλ Γιαννοπούλος, *Η Ψαλτική Τέχνη. Λόγος και μέλος στη λατρεία της Ορθόδοξης εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 2004 (β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 2008).

1β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς*, Θεσσαλονίκη 2004.

2α. Ειμμανουήλ Γιαννοπούλος, *Η Ψαλτική Τέχνη. Λόγος και μέλος στη λατρεία της Ορθόδοξης εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 2004 (β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 2008).

2β. π. Κωνσταντίνος Παπαγιάννης, *Μουσικών Τριώδιον Α', Β'*, Θεσσαλονίκη 2003.

(Π. Σκαλότης)

40. Η Δευτουργική Προσευχή κατά την περίοδο του Ηουχαμπού

Εγχειρίδια: 1α. Π. Σκαλότης, *Η παράδοση της κοινής και της κατ' ιδίαν προσευχής, με ειδική αναφορά στο Ωρολόγιο του Θηρακά*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

1β. Π. Σκαλότης, *Θηρακάς*, εκδόσεις Ι. Μ. Παντοκράτορος Αγίου Όρους.

2. Αρχηγ. Νικόδημος Σκρέττας, *Η υερά προσευχή έκφραση αληθινής λατρείας Θεού, μετά συναγωγής κειμένων παιδίων και νέων γερόντων*, εκδόσεις «Μυθόδο- νια», Θεσσαλονίκη 2006.

(Π. Σκαλότης)

41. Το Δικαίο των Ερεπυδοξών Εκκλησιών

Συγκριτική παρουσίαση της οργάνωσης και διοίκησης της Ρωμαιοκαθολικής και Αγγλικανικής Εκκλησίας. Η θέση των κληρικών και των λαϊκών, τα μυστήρια, η εκκλησιαστική περικοπία, οι εκκλησιαστικές ποινές και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια σύμφωνα με το νέο Κώδικα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και την τελευταία έκδοση των Κανόνων της Εκκλησίας της Αγγλίας. Ιδιαίτερη αναφορά στη διδασκαλία Ρωμαιοκαθολικών και Αγγλικανών για τις σχέσεις Εκκλησίας - Πολιτείας.

Εγχειρίδια: 1. Ν. Μαγγιάρος, *Το περιουσιακό δικαίο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007.

2. Le Goff, *Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δύσης*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2004.

(Ν. Μαγγιάρος)

42. Δημοουργία και χρήση ηλεκτρονικού υλικού ως διδακτικού μέσου για τη διδασκαλία των Θρησκευτικών

Πώς σχεδιάζεται μια εκπαιδευτική εφαρμογή για διδασκαλία στην τάξη. Επιλογή και χρήση νέων τεχνολογικών μέσων και εφαρμογών στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στη σχολική τάξη. Εφαρμογή των θεωριών μάθησης στις τεχνικές δημοουργίας σχεδίων μαθημάτων διδασκαλίας με Η/Υ στη σχολική τάξη με χρήση υπολογιστή. Αρχές σχεδιασμού παρουσίασης ηλεκτρονικού υλικού για διδασκαλία με ηλεκτρονικό υπολογιστή και τεχνικές δημοουργίας του. Σχεδιασμός και ανάπτυξη σχεδίου διδασκαλίας για τα Θρησκευτικά με Η/Υ.

Εγχειρίδια: 1. Βασίλικη Μητροπολίτου, *Το εκπαιδευτικό λογισμικό στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών*, εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Κωνσταντίνος Μηκος, *Εκπαιδευτικοί και Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1995.

3. Ιωάννης Κανάκης, *Διδακταλία και μάθηση με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1999.

4. Βασίλικη Μητροπολίτου, *Υποδείγματα συγγραφής εργασιών και βιβλιογραφίας*, εκδόσεις Ι. Καραβίδος, Μέθεξς, Θεσσαλονίκη 2008.

(Β. Μητροπολίτου)

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

43. Προκλήσεις Βιοηθικής

Το μάθημα παρουσιάζει τους παράγοντες που δημιουργήσαν τη βιοηθική και αντιμετωπίζει τα διλήμματα που προέρχονται από τη βιοτεχνολογία, τη βιολογία, τη βιοιατρική και τη γενετική. Αναφέρεται στις προκλήσεις που αναφέρονται τόσο στην αρχή της ανθρώπινης ζωής, όπως τεղνητή και εξωσωματική γονιμοποίηση, κλωνοποίηση, αποκωδικοποίηση ανθρώπινου γονιδιώματος, εμβρυική έρευνα, προγεννητικό έλεγχο, εκτρώσεις κ.λπ. όσο και εκείνες που παρουσιάζονται στην πορεία και το τέλος της, όπως είναι η ευθανασία, οι μεταμοσχεύσεις και ο εγκεφαλικός θάνατος.

Εγχειρίδια: 1. Ανέστης Κεσελόπουλος, *Εκ του Θανάτου εις την Ζωήν*.

Θεολογική προσέγγιση στις προκλήσεις της Βιοηθικής, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2003.

2. Απ. Νικολαΐδης, *Από τη γένεση στη γενετική*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2006.

3. Β. Φανάρας, *Υποβοηθούμενη, αναπαραγωγή*, εκδόσεις Παλιμψηστον, Θεσσαλονίκη 2000.

(Αν. Κεσελόπουλος)

44. Προσέγγιση στον ορθόδοξο μοναχισμό

Εγχειρίδια: 1. Αν. Κεσελόπουλος, *Αλλ' είδον μοναχούς. Προσέγγιση στον ορθόδοξο μοναχισμό*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Μωυσής Αγιορείτης, *Κάλλιστος Γουέαρ, Παύλος Ευδοκίμων, Ολμπέ Κλεμάν, Σταύρος Φωτίου, Ορθόδοξος μοναχισμός*, εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 1997.

(Αν. Κεσελόπουλος)

45. Ποιμαντική και Συμβουλευτική Γάμου και Οικογένειας

Εγχειρίδια: 1. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, *Γάμος και οικογενειακή ζωή*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2008.

2. Ι. Μεγισντόφ, *Ο ορθόδοξος γάμος*, εκδόσεις Ακρίτας, Αθήνα 2004.

(π. Β. Καλλιακμάνης)

46. Θρησκευτικές ταυτότητες στο σύγχρονο κόσμο

Το μάθημα εξετάζει το ρόλο των θρησκευτικών ταυτοτήτων στο σύγχρονο κόσμο: Περιλαμβάνει θέματα όπως: Θρησκεία και ταυτότητα: Εννοιολογικές προσεγγίσεις, Θρησκεία και πολιτιστικός πλουραλισμός, Η χριστιανική ταυτότητα σ' έναν πλουραλιστικό κόσμο, Θρησκεία και βία, Θρησκευτικές ταυτότητες: μέσο σύγκρουσης ή συνάντησης; Μετανάστες στην Ελλάδα: Θρησκεία και οργάνωση της καθημερινής ζωής.

Εγχειρίδια: 1α. Ν. Παπαγεωργίου, *Μεταμορφώσεις του Ιερού*, εκδόσεις Π. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2005.

1β. Ν. Παπαγεωργίου, *Ινδία - Μύθος και Πραγματικότητα*, εκδόσεις Μέθεξη, Θεσσαλονίκη 2006.

(Ν. Παπαγεωργίου)

47. Ψηφιακή Επεξεργασία Θεολογικών Δεδομένων και Κειμένων (PLG). Έρευνα & Ερευνητικά Προγράμματα.

Εισαγωγή στην Θεωρία της Πληροφορίας και εφαρμογές της στα θεολογικά

δεδομένα. Η εργοδικότητα των Η/Υ στην άντληση, ανάλυση και επεξεργασία των δεδομένων θεολογικού ενδιαφέροντος. Ειδικές μετρητικές εφαρμογές στον χώρο της θεολογικής έρευνας.

Ανάλυση και επεξεργασία του κειμενικού πλούτου της Θεολογίας με την υποστήριξη των λογικών μηχανών της Πληροφορικής. Συνδρομή της υπολογιστικής τεχνολογίας στην άντληση δεδομένων (data mining) και δόμηση εφαρμογών στο κυριότερο πεδίο της θεολογικής έρευνας: τα κείμενα. Ψηφιοποιήσεις, αναλύσεις περιεχομένου, ψηφιακή επεξεργασία λόγου, αναλύσεις δομής περιλήψεις, ψηφιακή επεξεργασία κειμένου κ.ά. Ειδική αναφορά στην ψηφιακή συλλογή κειμένων ελληνικής γλώσσας PLG: Thesaurus Linguae Graecae. Παρουσίαση του περιβάλλοντος χρήσης της Βάσης Δεδομένων του TLG.

Συλλογές κειμένων θεολογικών: Sources Chrétiennes, Patrologia Graeca κ.ά. Ψηφιοποιήσεις και ψηφιακές μορφές των συλλογών. Τεχνικά στοιχεία ανάλυσης κλειδών, ψηφιακοί αλγόριθμοι άντλησης δεδομένων από τις συλλογές, ευρετήριο κ.λπ.

Δόκιμος, πληροφορικός και αναπτυσσόμενος χώρος εφαρμοσμένης έρευνας και εργασίας είναι ο χώρος σύνταξης, εκπόνησης και ανάπτυξης προγραμμάτων στα πλαίσια π.χ. της Ευρωπαϊκής Ενότητας. Κεντρικό θεματικό και εργονομικό πεδίο στην διεξαγωγή των θεματικών ενοτήτων αποτελεί η αξιοποίηση της δυναμικής των Η/Υ στην πρωτοβουλία εκπόνησης και υποβολής προτάσεων προγραμμάτων.

Εισαγωγή στην λογική των υπολογιστικών φύλλων (spreadsheets) και εργοδική παρουσίαση του προγράμματος Excel.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική Ι. Η πληροφορική Ι. Η πληροφορία της Παρατήρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορία και Πληροφορική ΙΙ. Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. G. Ambrosio - P. Harris, *Εικόνα*, εκδόσεις Dant books, Αθήνα 2006.
(Ν. Μυρίδης)

48. Διαδίκτυο και Ψηφιακή Εικόνα στην Θεολογική έρευνα, την επιστήμη και την τεχνολογία.

Εισαγωγή στον αχανή χώρο του κυβερνοχώρου και ανάλυση των παραμέτρων του Διαδικτύου. Κριτήρια και προϋποθέσεις βελτιστοποιημένης διαδρομής ανάλυσης πληροφορίας. Κριτική χρήση και σημασία της ψηφια-

κής εικόνας και του αντίστοιχου πεδίου επεξεργασίας εικόνας στην λειτούργεια του Διαδίκτυου. Θέματα και στοιχεία επεξεργασίας εικόνας. Συσχέτιση και εφαρμογή των διαδικτυακών πληροφοριών και της αντίληψής τους, όπως και της επεξεργασίας εικόνας, σε αντικείμενα θεολογικής έρευνας. Διερεύνηση της εστίασης σε θέματα επιστημονικής διερεύνησης και ενδιαφέροντος, καθώς και σε τεχνολογικές περιοχές και εφαρμογές.

Άσκηση: Εισαγωγή, παρουσίαση και ανάπτυξη εφαρμογών σε περιβάλλον PhotoShop.

Εγχειρίδια: 1α. Νικόλαος Μυριόνης, *Πληροφορία και Πληροφορική I. Η πληροφορική I. Η πληροφορική της Παράτηρησης. Από το Αναλογικό στο Ψηφιακό*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2006.

1β Νικόλαος Μυριόνης, *Πληροφορία και Πληροφορική II. Διαδικασίες επεξεργασίας ψηφιακής πληροφορίας*, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2004.

2. G. Ambrose – P. Harris, *Εικόνια*, εκδόσεις Dant books, Αθήνα 2006.
(N.Μυριόνης)

Το ενδεικτικό πρόγραμμα μαθημάτων σχηματίζεται από άποψη διδακτικών μονάδων ως εξής:

Εξέμνημα	A'	B'	Γ'	Δ'	Ε'	ΣΤ'	Ζ'	Η'
Μαθήματα υποχρεωτικά	15	20	15	17	13	17	19	18
Μαθήματα κατ'επιλογήν υποχρεωτικά		6	6	6	6	6	6	6